

Szakdolgozat Portfólió

Balogh Sára

2021

**Miskolci Egyetem
Bartók Béla Zeneművészeti Intézet**

Szakedolgozat

**A kortárs magyar énekművészet nyomában:
szemelvények a Kurtág-életmű vokális
kompozícióiból**

konzulens:

**Bukáné Kaskötő Marietta
egyetemi tanársegéd**

készítette:

**Balogh Sára
Osztatlan tanári – zenetanár
(magánének)
V. évfolyam**

2021

Tartalomjegyzék

Bevezetés	2
1. Gondolatok a kortárs magyar énekművészetről.....	3
1.1. Zeneszerzők, stílusok, műfajok	3
1.1.1. Petrovics Emil	3
1.1.2. Kocsár Miklós	4
1.1.3. Jeney Zoltán	7
1.1.4. Orbán György.....	6
1.1.5. Csemiczky Miklós	8
2. Kurtág György (1926-) vokális művei	11
2.1. Szemelvények Kurtág György énekhangra készült kompozícióiból.....	13
2.1.1. Fin de Partie	13
2.1.2. Lassan, lassudan.....	16
2.1.3. Hol végződik...?	19
2.1.4. Ami megmaradt	20
3. Pedagógiai vonatkozások, előadástechnikai módozatok	21
Összegzés.....	23
Bibliográfia	23
Függelék	26

Bevezetés

Dolgozatom tárgyát a kortárs magyar énekművészet, ezen belül Kurtág György vokális alkotásainak – a teljesség igénye nélkül történő – vizsgálata képezi. Több szempontból is figyelemre méltónak tartottam e témakört, ezért esett rá választásom. E meglehetősen komplexnek ígérkező téma kibontására különböző aspektusokból vállalkoztam. Vizsgálataim megerősítették korábbi álláspontomat, miszerint a kortárs magyar énekművészet méltó helyet foglal el a zenei közélet nemzetközi platformján. Magánénekes tanulmányaim során a kortárs műveket mindig érdekesnek találtam, ám azok előadásában és értelmezésében kevésbé mozogtam otthonosan a klasszikus repertoárhoz képest.

Lapozgatva a Fekete Mária és Pallagi Judit által összeállított daloskötetet,¹ ötlött fel bennem a gondolat: érdekes és érdemes lenne a kortárs magyar zeneszerzők vokális alkotásait közelebbről is megismerni. Kurtág György (1926-) nevét látván az jutott eszembe, hogy egyetemi tanulmányaim során már találkoztam műveivel. Egyik különleges kompozíciója, a *Fin de partie* című darab is felsejlett emlékeimben. Így fogalmazódott meg bennem az az ötlet, hogy Kurtág György három dala (*a Lassan, lassudan, a Hol végződik...?* és az *Ami megmaradt...*), valamint operája jelentőségteljes helyet kapjon dolgozatomban. Mindazonáltal az említett Kurtág-kompozíciók autentikus értelmezéséhez fontosnak tartottam, hogy egyben átfogó képet is adjak a kortárs magyar énekművészetről. Emiatt a kortárs, illetve a 20. századi zeneművészet jelentősnek tartott komponistáinak, stílusainak, műfajainak és előadástechnikai módozatainak bemutatása éppúgy dolgozatom részét képezi.

Sokszor elgondolkodtam azon, hogy adott műveket én miként valósítanék meg, azokat milyen módon tanulnám meg, vagy tanítanám meg másnak, ha arra kerülne sor. E tekintetben lehetnek érdekesek a vizsgálataimba bevont pedagógiai vonatkozású szempontok is. Mivel írásomban mindvégig tudományos igényű bemutatásra, elemzésre, valamint értékelésre igyekeztem törekedni, éppúgy vállalkoztam szakpedagógiai, módszertani, mint neveléstudományi és pszichológiai aspektusú megfigyelések alkalmazására is.

¹ Fekete Mária és Pallagi Judit (szerk.): *A magyar dal mesterei II. kötet*. Budapest: Kortárs ZeneMűhely, 2010. (A továbbiakban lásd: Fekete-Pallagi (2010).)

1. Gondolatok a kortárs magyar énekművészetről

1.1. Zeneszerzők, stílusok, műfajok

A magyar dal mesterei sorozat Fekete Mária és Pallagi Judit által szerkesztett második kötetének koncepciója a 20. századi és a kortárs magyar alkotók körét állítja előtérbe.² Bár a most következő fejezetben számos alkotót ki lehetne emelni, az említett kiadványra támaszkodva – jelen dolgozat keretei között – csupán néhány zeneszerző bemutatásán keresztül vállalkozom a magyar vokális-repertoár főbb opuszainak áttekintésére.

A tárgyalt korszak teljesség igénye nélkül fölvonultatott magyar szerzői – Petrovics Emil (1930-2011), Kocsár Miklós (1933-2019), Jeney Zoltán (1943-2019), Orbán György (1947-), Csemiczky Miklós (1954-) – kapcsán nem életrajzi adatok bemutatásra törekszem, hanem olyan alapinformációkat kívánok megosztani az olvasóval, amik hasznosak bizonyulnak abban, hogy biztonsággal eligazodjunk a 20. századi és a kortárs énekes irodalomban.

A vokális kultúra elkötelezett kortárs mesterei Fekete és Pallagi gyűjteményében, amint az a kötet előszavából is kiderül,³ a kortárs magyar zeneszerzők idősebb, ám ma is alkotó generációjának tagjai közül kerültek ki. Kompozícióikon keresztül egyúttal pedig a magyar költészet remekeivel is találkozhatunk.

1.1.1. Petrovics Emil

Petrovics Emil munkássága megkerülhetetlen a vokális kultúra kontextusában is. A világháború után fellépő magyar komponistanemzedék legjelentősebb és legismertebb tagjainak egyike volt.⁴ Figyelemre méltó – a hagyományok megőrzése tükrében – vokális alkotásainak köre.⁵ Énekművészetében a kivitelezés volt meghatározó, valamint a zenei hatások és szövegmegoldások tették egyedivé kompozícióit. Munkásságát főként a népi és városi folklór alkalmazása jellemezte.⁶ Ezenkívül zenei stílusát a bartóki és kodályi

² Fekete-Pallagi (2010), i.m.

³ Fekete-Pallagi (2010), i.m., 2.

⁴ N.N.: *Művészek. Petrovics Emil*. <https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&table=SZERZO&id=30> (2021.03.29.). (A továbbiakban lásd: Petrovics (BMC).)

⁵ N.N.: *Petrovics Emil*. <https://www.emb.hu/hu/composers/petrovics> (2021.03.29.). (A továbbiakban lásd: Petrovics (EMB).)

⁶ Petrovics (BMC), i.m.

örökség formálta. Dallamaiban megjelenik a szerb népzene egyedi ritmikája.⁷ A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán Farkas Ferencnél (1905-2000) tanult.

Az 1961-ben írott *C'est la guerre* című operája hozott áttörést számára. A budapesti bemutatót követően több helyszínen is előadták. További jelentős művei közé tartoznak még *Lysistraté*, *Bűn és bűnhődés*, *Jónás könyve* című alkotásai. Míg ezek közül az első két darab az opera műfajában íródott, addig az utolsó alkotás oratórium. Kórusművei, valamint kantátái hazai és nemzetközi zenei versenyeken ismertek és igen kedveltek.

Vokális alkotásainak összességéről elmondható, hogy kivétel nélkül jellemző valamennyire az igényesség és a zenei nyelv különleges használata.⁸ A drámai hatás is meghatározó Petrovics vokális kompozícióiban. Prozódiai megoldásai iskolát teremtettek. Szöveges zenéinek alapját sokszor a magyar nyelv sokszínűsége képezi. Az eltérő karakterű és terjedelmű műveket a bergi hagyományokhoz tudjuk kapcsolni. Műveinek szakmai elismertsége jól tükröződik a kortársak véleményén keresztül is. Soproni József zeneszerző kollégáját 70. születésnapja alkalmából így köszöntötte:

Operáid, kantáid, dalaid, kórusműveid az irodalmi élmények széles panorámáját vetítik elénk. Az énekhang természetének kiváló ismerete, a hang kezelése olyan értéke műveidnek, amely igencsak ritka korunkban.⁹

1.1.2. Kocsár Miklós

Kocsár Miklós Debreceni születésű zeneszerző. A budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán tanult. Gazdag zeneszerzői munkásságában jelentős helyet foglalnak el a következő vokális műfajok: dalok, kórusok, kantáták, valamint oratóriumok.¹⁰ Zenéjét a „szép” hangzásvilág jellemzi. Ezenkívül a szigorú formai arányrendszerre való törekvés szintén meghatározza zeneszerzői stílusát. Munkásságának jelentős része kórusmű, világszerte éneklik alkotásait.¹¹ Kocsár ünnepelt kóruszerző és több kórusversenynek volt a díszvendége.

⁷ N.N.: Petrovics Emil. https://zeneakademia.hu/lexikon_nagy_elodok/petrovics-emil-1750 (2021.04.09)

⁸ Petrovics (EMB), i.m.

⁹ N.N.: Hiteles és személyes zeneszerző: 90 éves lenne Petrovics Emil. <https://fidelio.hu/zene-szinhaz/hiteles-es-szemelyes-zeneszerzo-90-eves-lenne-petrovics-emil-152542.html> (2021.04.09)

¹⁰ N.N.: Művészek: Kocsár Miklós. <https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&table=SZERZO&id=7> (2021.03.29.)

¹¹ N.N.: Kocsár Miklós. https://www.emb.hu/hu/composers/kocsar_miklos (2021.03.29.)

Műveinek jelentős része magyar költők alkotásain alapszik. Különböző korszakaiban más és más versek inspirálták. A magyar költők sokszínű stílusa által hozta létre komplex kórusműveit, gyermekkarait például Weöres Sándor verseire írta. Női- és vegyeskaraiban többek között Juhász Gyula, Nagy László, Csanádi Imre és Kányádi Sándor szövegei lelhetők fel. Kocsár Miklós pár évig kivonult a művészeti életből, ezalatt új zeneszerzői utakat keresett, zenei stílusa változáson ment keresztül. Külföldi tanulmányai során is meggyőződött arról, hogy nem járhat többé Bartók útján és kollégái is a változásra ösztönözték. Olyan újfajta technikára és korszerűbb eszközökre talált, amikkel zenei elképzeléseit jobban tudta közvetíteni a számára mindig oly fontos közönség felé. Szabálytalanság és sokfajta hatás jellemzi új stílusát. Az új lengyel iskola, Witold Lutosławski, Ligeti György, Pierre Boulez és Luigi Dallapiccola örökségéből merített. Jól példázzák ezt Kocsár alább idézett sorai:

Az új kifejezési eszközökkel új lehetőségek nyíltak számomra, de ez nem jelenti azt, hogy régebbi, sikerültebb kompozícióimat megtagadom, és nem tekintem zeneszerzői fejlődésem korábbi állomásainak. Úgy érzem, hogy bizonyos alkotóelemek, amelyek ma foglalkoztatnak, csírájukban már ezekben a művekben is megtalálhatók.

Kocsár azt nyilatkozta, hogy a tizenkétfokúság kötött rendje, a Reihe-technika, valamint Arnold Schönberg munkássága távol áll tőle.¹² Az utóbbi zeneszerzőt összehasonlítva Anton Webernnel és Alban Berggel, megfogalmazta, hogy a bergi érzelemgazdagság csodálója.¹³ Fontosnak tartotta továbbá megismerni Palestrina stílusát, melynek hangkészlet-, hangköz- és harmóniai megoldásai – saját bevallása szerint – közelebb álltak zenei elképzeléseihez.¹⁴ A modern zene hirdetőjeként Igor Sztravinszkij, Paul Hindemith különböző harmóniai és dallami variációi, valamint Kodály Zoltán és Arthur Honegger kórusművészete, de leginkább Bartók Béla zenéje volt rá igazán nagy hatással.¹⁵

¹² Földes Imre: *III. Beszélgetés Kocsár Miklóssal*. <http://www.foldesimre.hu/oldal.asp?id=9> (2021.04.09)

¹³ I.h.

¹⁴ I.h.

¹⁵ I.h.

1.1.3. Jeney Zoltán

Jeney Zoltán azon magyar szerzők körébe tartozott, akik számára lehetőség nyílt külföldi tanulmányok folytatására: a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola mellett ugyanis Rómában is tanult.¹⁶ Eötvös Péterrel (1944-), Kocsis Zoltánnal (1952-2016), Sárosi Lászlóval (1940-) és Vidovszky Lászlóval (1944-) közösen megalapította a nemzetközileg is ismert zeneszerzői és előadói műhelyt, az Új Zenei Stúdiót.¹⁷

Hangzásösszefüggéseket keresve elkezdett különféle zenén kívüli anyagokkal, így például szövegekkel, sakkjátszmákkal vagy meteorológiai adatokkal kísérletezni.¹⁸ De a gregorián zene is éppúgy meghatározta zeneszerzői stílusát, amivel közelebbről Dobszay László (1935-2011) kórusának tagjaként nyílt alkalma megismerkedni.¹⁹ Zeneszerzői munkássága során a magyar népzene hagyományaiból merített.²⁰ Vokális alkotásai is az általa kialakított technikai alapelvek továbbvitelén, összegzésén alapultak. Énekhangra készült műveire, ahogy az összes kompozíciójára is, egyre inkább jellemző lett az érzelmi felszabadultság, érzéki közvetlenség. A zeneszerző sok vokális kompozíciójában dolgozta fel a halál, valamint a gyász és a siratás témaköreit.²¹ Erre a William Blake, Giacomo Leopardi, Weöres Sándor, Tandori Dezső és Petri György verseire komponált dalok szövegeiből következtethetünk.

1.1.4. Orbán György

Orbán György Marosvásárhelyen született és csak később telepedett le Magyarországon. Leginkább kórusműveiről híres, amelyeken keresztül jól megfigyelhetők az időközben bekövetkezett stílári változások nyomai.²² Kezdetben a nyugat-európai zenei avantgárd irányzatok gyakoroltak rá nagy hatást.²³ Orbán később azonban a neoromantikus stílus felé fordult.²⁴ Visszanyúl a romantika formai megoldásaihoz, kifejező eszközeihez, de azokat a 20. század viszonylatában értelmezi újra. Zenéjét továbbá a népzenei ihletettség

¹⁶ N.N.: *Művészek: Jeney Zoltán*. <https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&table=SZERZO&id=6> (2021.03.29.) (A továbbiakban lásd: Jeney (BMC).)

¹⁷ Jeney (BMC), i.m.

¹⁸ Jeney (BMC), i.m.

¹⁹ Jeney (BMC), i.m.

²⁰ N.N.: *Jeney Zoltán*. <https://www.emb.hu/hu/composers/jeney> (2021.03.30.)

²¹ N.N.: *Jeney Zoltán*. <https://lfze.hu/archivum/jeney-zoltan-108174> (2021.03.30.)

²² N.N.: *Művészek: Orbán György*. <https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&table=SZERZO&id=29> (2021.03.29.). (A továbbiakban lásd: Orbán (BMC).)

²³ N.N.: *Orbán György*. <https://www.emb.hu/hu/composers/orban> (2021.03.30.) (A továbbiakban lásd: Orbán (EMB).)

²⁴ Orbán (EMB), i.m.

jellemzi, de a magyar hagyomány elemeinek a groteszk, humoros, olykor szatirikus alkotórészekkel történő keveredése szintén tetten érhető műveiben.²⁵ A zeneszerző gyakorta idézi fel a korábbi zenetörténeti korszakok hangzás- és formaideáljait. Számos vokális kompozíciót tartalmaz az életmű, amik meglátásom szerint a szép hangzást és a klasszikus formai arányosságot tükrözik. Ezek a jellegzetességek általánosságban is elmondhatóak műveiről. Számos dal, négy oratórium, tíz mise és egy opera (*Pikko herceg*) szegélyezi munkásságát, valamint motetták és más kórusművek is kikerültek keze alól.²⁶

A dal műfaja, amely a 19. században került előtérbe, éppúgy a zeneszerzői önkifejezés eszköztárának alkotóeleme maradt a 20. századi és a kortárs zene mindennapjaiban. Figyelemre méltó e tekintetben Orbán György alkotói tevékenysége, aki számos dalciklussal gazdagította életművét. A *9 dal Weöres Sándor verseire* című ciklikus kompozíciója 1997-ben keletkezett szoprán vagy mezzoszoprán hangra és zongorára.²⁷ Meláth Andrea és Virág Emese interpretálásában – meglátásom szerint – közelebb kerülhetünk a művekhez, mert előadásukban a melodikus dallamok a figyelem középpontjában maradnak.

Másik dalciklusa az *5 dal* címet viseli, amely 1995-ben keletkezett Weöres Sándor szövegeire.²⁸ Ebben a negyedik, *Paprika János* című alkotás stílusában már messze jár a romantika Schubert által megalapozott jegyeitől. A dal Weöres Sándor *A Paprikajancsi szerenádja* című versére íródott, amelynek szövegét Orbán azonos címadású vegyeskari kompozíciójában is felhasználta.²⁹ A költő legszebb és talán legismertebb verseinek egyikét dolgozta fel a zeneszerző említett két kompozíciójában.

A mesteri szöveg a szerenád műfajának hagyományosan kettős karakterét helyezi művészien gyönyörű hasonlatok közé. Az egyik elem természetesen az áhított hölgy szívét meglágyítandó, a női szépséget magasztaló óda, a másik a szerelmében a realitásból némileg kiszakadt, önmagát lealacsonyító férfiú,

²⁵ Orbán (EMB), i.m.

²⁶ Orbán (BMC), i.m.

²⁷N.N.: *Zeneművek: Orbán György.*
<https://info.bmc.hu/index.php?node=compositions&cmd=viewtitle&l=hu&id=843> (2021.03.30.)

²⁸ I.h.

²⁹ Matos László: *Orbán György kóruskönyvei. Zene és szöveg kapcsolata Orbán kórusciklusaiában.* DLA disszertáció, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, 2009., 34.
https://apps.lfze.hu/netfolder/PublicNet/Doktori%20dolgozatok/matos_laszlo/disszertacio.pdf
 (2021.04.20.)

aki vágyaitól elvakultan bohócot csinál önmagából. Erre a kettősségre épül fel a nem kevésbé mesteri kórusmű is.³⁰

Matos László *Orbán György kóruskönyvei – Zene és szöveg kapcsolata Orbán kórusciklusaiban* – című disszertációjának idézett soraiban jó érzékkel ragadja meg a vers központi mondanivalóját, amely a dalkompozíción keresztül is kirajzolódik. Bár a kortárs zeneszerzők jellemzően bőségesen ellátják dalaikat és más műfajú alkotásaikat megjegyzésekkel, szerzői útmutatásokkal, Orbán ezúttal nem élt ezzel a lehetőséggel: alig találhatunk zenei jeleket vagy instrukciókat a kottába bejegyezve.³¹ Ily módon biztosított a megszokottnál nagyobb szabadságot a szerző az előadónak.

A darab izgalmas hangzásvilága már tanulmányaim során is felkeltette az érdeklődésem. Nem szokványos dallamok születtek a különböző módosított hangok használatával. Azt gondolom, hogy a dalban felfedezhető kifejező dallamívek ellenére mégis kiérezhető egyfajta nyers összhatás, ami meglátásom szerint sok kortárs dalra jellemző. A ritmus szintén fontos alappillére a zeneszerző eszköztárának: segítségével ugyanis Orbán igazán karakteressé tette a művet. A zongora basszusában is megjelenik a téma: több esetben az énekkel karöltve csendül fel, de csak rövidebb időre. Ilyenkor a zongora szólamában a jobb kéz vezeti a dallamot, ugyanakkor persze az énekes szerepe több szempontból is nagyon fontos. Például ráhárul az intonálás feladata, hogy a hangszerhez alkalmazkodván tiszta dallampárhuzam jöjjön létre. Az együtt-vezetett téma-anyagot követően elválik a zongora- és az énekszólam zenei textúrája. Az utóbbi szólisztikusabb szerephez jut, míg az előbbi funkciója inkább a kíséret szerepkörére korlátozódik. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a zongoraszólamban is újra megjelenjen a téma. Ugyanaz az alapmotívum más formában mutatkozik meg. A zeneszerző változatosan jeleníti meg a témát, ami inkább foszlányszerű, de egész biztosan nem teljes.

1.1.5. Csemiczky Miklós

Csemiczky Miklós a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában, majd a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán tanult. Zenepedagógusi tevékenysége sokrétű és igen

³⁰ I.h.

³¹ Fekete-Pallagi (2010), i.m., 72.

meghatározó.³² Oktatói tevékenysége mellett a kóruséletben is kiemelkedő jelentőséggel bír zeneszerzőként. Meghívást kapott például az írországi Cork városának Nemzetközi Kórusfesztiváljára, ahol bemutatták ez alkalomra rendelt, *Ave Regina Caelorum* és *Hodie Christus Natus Est* című darabjait.³³ A Debreceni Nemzetközi Bartók Béla Kórusversenyen hosszú évek óta zsűritag, meghívott zeneszerző, valamint a Kórusverseny Művészeti Tanácsának is meghatározó személye.

Stílusát az európai késő romantika és az impresszionizmus zenei örökségéből meríti.³⁴ A zeneszerző vokális műveihez több esetben Weöres Sándor költeményeiből választott szöveget,³⁵ így tett például a *Borjú a réten...* című bariton hangra és basszustubára írt műve esetében is.³⁶ De figyelemre méltó alkotásai közé tartozik szoprán hangra és hegedűre készült, a *Kínai templom* néven ismert kompozíciója is. A vokális műfajon belül rengeteg nőikari és vegyeskari zeneművet komponált: ezek közé tartozik például *Csujogatók*, *Four Sacred Songs* vagy *Húnyt szemmel* és *Ünnep* című alkotásai. Megfigyeléseim szerint vegyeskari vokális kompozíciói sok esetben vallásos tárgyúak. Az *Ave maris stella*, *Ave verum corpus* és *Kyrie* című művei is bizonyosan e témakörbe illeszkednek.

³² N.N.: Művészek: Csemiczky Miklós.
https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&type=C&search=Csemiczky+Mikl%C3%B3s&search_tol=&search_ig=&valaszt=nev (2021.03.29.)

³³ N.N.: „Seminar on New Choral Music.” Cork Choral https://www.corkchoral.ie/seminar-on-new-choral-music/?fbclid=IwAR1Or6QCUhV8LE50agzG8POIUESRsAnK8FwIPQvWCnvLkPIRGr1Ar9K_qsA (2021.04.19)

³⁴ N.N.: Csemiczky Miklós: *Két motetta*. <https://papageno.hu/featured/2018/10/csemiczky-miklos-ket-motetta/> (2021.03.31.)

³⁵ N.N.: 100 éve született Weöres Sándor. <https://www.emb.hu/hu/news/weores> (2021.03.31.)

³⁶ N.N.: Zeneművek: *Borjú a réten...*
<https://info.bmc.hu/index.php?node=compositions&cmd=viewtitle&l=hu&id=1112892781> (2021.03.31.)

2. Kurtág György (1926-) vokális művei

A mai Románia területén, Lugoson született komponistára és alkotásaira a második világháború borzalmai jelentős hatást gyakoroltak, hasonlóan az iménti felsorolásban szereplő kortársakhoz. Zeneakadémiai tanulmányainak idején mestereinek, Kadosa Pál (1903-1983), Veres Sándor (1907-1992), Farkas Ferenc és Weiner Leó (1885-1960) zenei stílusa hatott az ifjú komponistára. A komolyzenei avantgárd majdani képviselőjeként azonban folyamatosan törekedett zenei látókörének bővítésére, a művészeti formák és stílusok megújítására.

Művészete szakít a hagyományokkal, és a lázadás gesztusa művein keresztül mindinkább előterébe kerül. Kurtág műveit tekintve elmondhatjuk, hogy zenei tevékenysége meghatározó Magyarországon és külföldön is. A Berlinben, Bécsben, Franciaországban is élt zeneszerzőt felesége, Kurtág Márta (1927-2019) is jelentős mértékben támogatta szakmailag.

Vokális alkotási közül mindenképp említésre méltó művei közé tartoznak többek között *A boldogult R. V. Truszova üzenetei* (Op. 17), valamint a *Kafka-töredékek* (Op. 24) című alkotásai. Zeneműveiben – különösen vokális kompozícióiban – megfigyelhető az úgy nevezett félfolklór réteg, ami a népi hangképzést, illetve annak formálási jegyeit valósítja meg weberni mikroformákban.³⁷ Olvasatom szerint azonban a nyersebb hangképzés sem áll távol Kurtágtól. A zeneszerző vokális alkotásaiban felsorakoztatja a Sprechgesang jellegzetességeit. Ez az énekelt anyag beszédszerűségén nyugszik.

E tekintetben hasonlóságot vélek felfedezni a népi hangképzési technika, illetve az előbb említett Sprechgesang metodikája között. Mindkettő kiindulópontja a szöveg, ami az érzelmek tolmácsolója. Nem véletlen, hogy rengeteg magyar népdal van parlando utasítással ellátva, ami azt mutatja, hogy a beszédszerűség szerepe kulcsfontosságú. Ezenkívül Kurtág vokális kompozíciói szabadságot követelnek. Ritmika megoldásai önállóságra sarkallják az énekest. Ez a fajta szabadság szintén az ősi népdaléneklési szokásokat eleveníti fel.

Dalos Anna 2016-os, *A forma kérdései Kurtág György művészetében* című tanulmánya a formai kérdések aspektusából mutat utat Kurtág zeneszerzői gondolkodásának megértéséhez.³⁸ Dalos említett munkájában kiemeli, hogy Philipp Brüllmann mutatott rá arra a fontos jelenségre, miszerint Kurtágnál a formai felépítés

³⁷ Balázs István: „Kurtág.” *Holmi* VII/2 (1995. február): 191.

³⁸ Dalos Anna: „A forma kérdései Kurtág György művészetében.” *Magyar Zene* LIV/2 (2016. május)

mindig kérdés-feleletből indítatik. Ez a fajta motiváció a szerző magatartásában többször is észlelhető – amint azt a dolgozatban elemzésre kerülő dalok is jól dokumentálják, ugyanis kérdés-felelet jellegű viszonyok képezik ezek alappilléreit is.

Kurtág formakeresése leginkább a nagyforma létrehozásában nyilvánul meg. Szakmai értékelések szerint ő a kis formák szakértője, életművét a „harc a nagyformáért” jelzővel lehetne illetni. Nyilatkozataiból az derül ki, hogy a zeneszerző is legkarakterisztikusabb területének a kis egységeket tekinti. Ezekből épül fel a nagy egész. Tehát egyedisége abban áll, hogy a kisebb formák egymásutániságából jön létre a nagy egység. Ez nem egy tudatos zeneszerzői szándék vagy törekvés, hanem egy véletlenszerű megoldás, „világra segítése annak, ami kikívánczik”. Egyik nyilatkozatából az is kiderül, hogy miért kerül a formai rögzítést. Ezt a Varga Bálint Andrással folytatott beszélgetésből tudjuk meg: „Az okosságommal nem megyek semmire. Ezt mondtam már egyszer Neked: ha tudom, hogy valamit hogy kell megcsinálni, ilyen forma lesz, ilyen variációk vagy ilyen szisztéma, akkor rendszerint nem írom meg.” A kurtági formálásban a spontaneitás játszik tehát meghatározó szerepet.³⁹

Dalos a komponista interjúira, nyilatkozataira, írásaira, illetve kompozíciós vázlataira alapozva a következőket fogalmazza meg a kurtági formáról és annak alkalmazásáról: „[...] annak ellenére, hogy a zeneszerző sokszor írja tele vázlatfüzeteit szöveges feljegyzésekkel a vokális művek kivételt képeznek ez alól.”⁴⁰ Meglátása egybecseng saját olvasatommal is, miszerint a dalok elemzése során magam is megtapasztaltam, hogy a zeneszerzőre jellemző az ősi nagy témákhoz való „visszanyúlás” gesztusa.

Ugyanakkor Horváth Bálint eképp vélekedett: „[...] a szakirodalom és a közvélekedés szerint Kurtág zenéje át van hatva drámaisággal, zeneművei elementáris gesztusok megjelenítésén alapulnak. Kompozíciói a színpadi megvalósítás után kiáltanak.”⁴¹ Ezt én úgy fogalmaztam meg, hogy alkotásai rendkívül expresszívek. Abszolút elképzelhetőnek tartom, hogy művei különböző filmek zenei aláfestéseként is jelen legyenek, növelve ezáltal azok intenzív kifejezőerejét. Zenéje segítségével egy drámai helyzet maximálisan felelevenedne és valósághűvé válna.

³⁹ I.h.

⁴⁰ I.h.

⁴¹ Horváth Bálint: „Ez a mi végjátékunk». Kurtág György Beckett-operája.” *Korunk* XXXI/1 (2020. január).

A *Játékok* című sorozat különböző pedagógiai célú zongoradarabok gyűjteménye, amely az egyéni szabadságot megengedve hívja a hangszer és a zene szépségének felfedezésére a gyerekeket. Ugyanakkor zeneszerzői műhelyének bemutatása, zenei nyelvezetének antológiája és egyben egy zenei napló is. Ez a napló a mai napig folyamatosan gyarapodik és számtalan szállal kapcsolódik nagyobb lélegzetű műveihez. Egyes tételei pár másodpercbe sűrítenek egy-egy érzelmet, gondolatot, gesztust, ugyanakkor egy egész drámát. Töredékszerű megoldásai és azok befejezetlensége által szoros kapcsolatot tart fenn a misztikussal, a csodával és a megmagyarázhatatlannal.

Miként az már többször említésre került, Kurtág a miniatúrák – gondoljunk például a *Játékok* című sorozatra – mestereként ismert, és talán pont ebből kifolyólag részletesebben dolgozta ki zeneműveit. A *Fin de Partie* című operája is egy hosszabb alkotói folyamat eredményeként született. A zeneszerző több esetben újragondolta vázlatait és csak később véglegesítette elképzeléseit.

Az Ahmatova-ciklus kapcsán is hasonlóképp járt el. Először kíséret nélküli szóló-énekként képzelte el a kompozíciót, majd munkálatai közben – 1997 márciusában – döntött úgy, hogy hangszereket társít a szopránhang mellé. Az énekszólamot is átdolgozta, melynek célja annak megemlése volt. Bizonyos frázisokat magasabb regiszterbe helyezett az előadó, Natalja Zagorinszkaja kedvéért. A véglegesítés előtt és több mint tíz év szünet után, 2008 őszén kezdett el újra intenzíven dolgozni a cikluson. Ezt megelőzően Kurtág vajmi keveset foglalkozott a dalok megírásával. Ezekről a gondolatokról Papp Márta írásában olvashatunk többet, ami számomra is kiindulópontot jelentett a téma közelebbi megismerése során.⁴² Az említett tanulmányban szereplő zeneszerzői nyilatkozat szerint nem a komponistán áll, hogy mennyi idő alatt ír meg egy darabot: a zeneszerző saját bevallása szerint a művek irányítják őt e tekintetben.⁴³ Mindenesetre talán jogosnak tekinthető az a kijelentés, miszerint a zeneszerző igényessége mindenre kiterjedt. Számos esetben dolgozott személyesen a művészekkel – akiket gondos mérlegelést követően választott ki – annak érdekében, hogy az előadás által egy remekmű tudjon megszületni.

⁴² Papp Márta: „Kurtág György Dalok Anna Ahmatova verseire, Op. 41. Beszélgetések az új műről.” *Holmi* XXII/3 (2010. március).

⁴³ I.h.

2.1. Szemelvények Kurtág György énekhangra készült kompozícióiból

2.1.1 Fin de Partie

Kurtág György első és mostanáig egyetlen operájának ősbemutatójára 2018 novemberében a milánói Scalában került sor. Ez az előadás nagy elismerésben részesült, a közönség soraiban a szakma olyan neves képviselői foglaltak helyet, mint például Schiff András zeneszerző, karmester, de jelen volt a dráma írójának unokaöccse, Edward Beckett is.⁴⁴ A szerző e figyelemre méltó alkotása kitűnik a kortárs operák köréből. Kurtág Samuel Beckett (1906-1989) azonos című drámáját dolgozta fel, melynek címe *Fin de Partie*, azaz *A játszma vége*. Bár az utóbbi fordítás vált általánosan ismertté a magyar közönség előtt, más címváltozatokkal is – így például *Ez a mi végjátékunk*, *Végjáték* – találkoztam az opera tanulmányozása során.

Kurtág az operát a színdarab francia nyelvű szövegére komponálta. A „miniatúrák mestereként” ismert Kurtág György leghosszabb alkotásáról beszélünk, mely nagyjából két órányi tiszta műsoridőt tesz ki. Zavarba ejtő tehát, hogy az ezidáig a kisebb formák, töredékek mestereként (el)ismert komponista miért döntött ezúttal időtartamban wagneri monumentalitáshoz közelítő nagyforma alkalmazása mellett.

A Milánói Operaház a Holland Nemzeti Operával közösen keltette életre a művet, amit Pierre Audi francia-libanoni rendező állított színpadra, ezzel debütálva a Scalában. A német Markus Stenz, a Holland Rádió filharmonikus zenekarának vezető karmestere irányította a Milánói Operaház Zenekarát. A díszlet- és jelmeztervező az osztrák származású Christof Hetzer volt. A főbb karakterekben Frode Olsen (Hamm), Leigh Melrose (Clov), Hilary Summers (Nell) és Leonardo Cortellazzi (Nagg) lépett színpadra.⁴⁵

Kurtág Györgyről általánosságban elmondható, hogy alkotóként vonzzák az emberiséget érintő nagy témák. Beckett művében a széthulló emberi társadalmat szemlélteti egy sakkjátszma utolsó lépéseként, mely szüzsé a zeneszerzőt teljesen lenyűgözte. Az eredeti dráma az abszurd színház egyik ritkasága, ami már valószínűleg

⁴⁴ N.N.: „A Scalában mutatták be a 92 éves Kurtág György első operáját. Nyolc perces tapsot kapott az opusz.” *Mandiner* (2018. november) https://mandiner.hu/cikk/20181116_a_scalaban_mutattak_be_a_92_eves_kurtag_gyogy_első_operáját (2021.02.04.)

⁴⁵ N.N.: „Magyar bemutató a milánói Scalában. Kurtág György első operájának ősbemutatóját tartják csütörtökön.” *Mandiner* (2018. november) https://mandiner.hu/cikk/20181115_magyar_bemutato_a_milanoi_scalaban (2021.02.04.). A továbbiakban lásd Mandiner (2018a).

önmagában is komoly inspirációt adott a zenemű megírásához. Az operán Kurtág 2010 körül kezdett el dolgozni. Alexander Pereira-tól kapott felkérést, aki akkor még a Salzburgi Ünnepi Játékok, majd a Milanói Scala intendánsa volt.⁴⁶

A világjáró zeneszerző Budapestre hazaköltözve fejezte be az operát, melynek cselekménye, dramaturgiája nem egyértelmű. Nem beszélhetünk pontosan beazonosítható helyszínről vagy időről. Azonban azt tudjuk, hogy a történet egy zárt, üres szobában játszódik. Valószínűleg a történések a közelmúltban zajlottak, melyek az apokalipszis bekövetkezését sejtetik: az emberiség teljes pusztulása várható.

Az operának négy szereplője van, akik mozgásukat tekintve valamilyen formában korlátozottak. A főszereplő kerekesszékekben ül és vak. Hammnak hívják, szakmáját tekintve író. Szülei Nell és Nagg – akik egy baleset során elvesztették a lábukat – egy-egy kukában élnek. Clov, Hamm szolgája ugyan képes járni, viszont sánta, képtelen leülni. A darab „cselekménye” a négy szereplő párbeszédén alapul. A zavaros viszonyok nem fejlődnek sehová. Hamm és Clov kapcsolata rendkívül ambivalens, kölcsönösen megvetik egymást, ugyanakkor egymásra vannak utalva. Folyamatosan felsejlenek a múlt eseményei. Nell halála dinamizálja bizonyos értelemben a cselekményt, ugyanis ez az egyetlen valódi történés az operában. Így ez a pillanat a műben sokkal hangsúlyosabb, az központi jelentőséggel bír.

A rendkívül komplex művet meglátásom szerint a következő szavakkal lehet jellemezni: riasztó, kietlen, félelmetes, sötét, sivár, komor. A meglehetősen bizarr érzelmi összhatást tovább fokozza, hogy a zeneszerző ezeket nem rejti véka alá, mindezen érzelmek közvetítése számára a legfőbb célok egyike, ezeket szeretné a hallgató számára láthatóvá és hallhatóvá tenni. A zeneszerzői munkálatok tehát számos kihívást rejthettek magukban. Az opera egyes részei számtalan variáció kidolgozását rejtik magukban. A gondos mérlegelés, a kíméletlen önkritika, az elhallgatások, a hosszabb alkotói szünetek jellemzik ezt a művet, de Kurtág alkotói pályáját is. A *Fin de Partie* című műve nyolc év után született meg. A komponálás kezdeti fázisa azzal telt, hogy a zeneszerző megtalálja a francia szöveg megfelelő formáját. Annak kezelési módját, dikcióját kutatta a komponálást elősegítve.⁴⁷

A szöveg szerepe az operában igen jelentős. Kurtág maga utal rá, hogy művében a zene a szöveg szolgálója, annak „kontúrja”. Nagyon kevés kortárs művet ismerünk, amelyben a zenei anyag ennyire egyértelműen vetné alá magát a feldolgozandó témának

⁴⁶ Mandiner (2018a), i.m.

⁴⁷ Horváth, i.m.

és az alkotói üzenetnek. A dráma teljes terjedelmében szemtanúi vagyunk annak, ahogyan a zeneszerző szinte már tudományos igénnyel mélyül el annak „örvényében”. A monódia-jellegű szövegkezelésben Monteverdi operái sejlenek fel, valamint a gregorián kultúra iránt érzett csodálatáról kapunk tanúbizonyságot. Elmondható, hogy az egyes szereplők szólamainak megformálása és általában a zenei jelenetek megfogalmazása stílus szempontjából nagyon egységes. A korábbi Kurtág-művekben inkább kisebb hangközugrásokat figyelhetünk meg. Itt a vokális szólamokat tekintve kevésbé feszített, folyékonyabb dallamformálást tapasztalhatunk – amint arra Horváth Bálint is felhívta a figyelmet *Ez a mi végjátékunk* című írásában.⁴⁸

2.1.2. Lassan, lassudan

Kurtág György *Hét dal* című dalsorozatát 1982-ben komponálta.⁴⁹ Az ebből készült gyűjteményben megjelenő kompozíciók énekhangra és cimbalomra íródtak.⁵⁰ A dalsorozat címéből is kiderül, hogy hét alkotásról van szó. Ezeket Csengery Adrienne és Fábíán Márta interpretálásában ismerhetjük. A művészek 1985. október 7-én mutatták be a dalciklust Glasgowban.⁵¹ Előbbinek ajánlotta a *Lassan, lassudan* című kompozíciót, ami a gyűjtemény első darabja.⁵² A dalokban megjelenő különleges hangzásvilág fokozódik azzal, hogy Kurtág az énekhangot a cimbalommal párosítja. A nagyjából tíz perces dalciklus további dalcímei: *Egyensúly*, *Hol végződik...?*, *Ajtón lakattal...*, *Labirintus*, *Ami megmaradt...*, *Ars poetica*. Azt gondolom, hogy a szövegírók – Károlyi Amy, Kobayashi Issanak, Tandori Dezső – szabad értelmezést adnak a versekhez, miként Kurtág György is a dalokhoz.⁵³

Az első kompozícióba belepillantva, azaz a *Lassan, lassudan* című dalt tekintve, észrevehetjük, hogy az ütemvonalak nem a szokásos módon vannak jelölve (lásd 1. kottapélda). A szaggatott vonalak azt jelzik, hogy a hangok hossza az előadókra van bízva. Ez a fajta előadói szabadság sok kortárs műnél megjelenik.

⁴⁸ I.h.

⁴⁹ N.N.: *Zeneművek: Hét dal Op.* 22
<https://info.bmc.hu/index.php?node=compositions&cmd=viewtitle&l=hu&id=1112887467> (2021.04.19.)

⁵⁰ I.h.

⁵¹ I.h.

⁵² I.h.

⁵³ I.h.

1. kottapélda: Kurtág György: *Hét dal – 1. Lassan, lassudan*, 1-12. ütems

Csengery Adriennek

HÉT DAL – SEVEN SONGS

1. LASSAN, LASSUDAN

KÁROLYI Amy

KURTÁG György
Op. 22.

*ad lib.: pianoforte

© 1987 by Editio Musica, Budapest
Printed in Hungary

Z. 12 499

Néhány zenei instrukcióból – *dolce*, *ppppp*, *perdendosi* – arra következtethetünk, hogy nem egy harsány dallal állunk szemben. A körülbelül egy perces alkotásra a csendesség jellemző. A végén az „elhalóan” zenei szakszót látjuk, ami azzal nyer teljességet, hogy az énekszólam elérje legmélyebb pontját. Azt gondolom, hogy a szerző szándékosan építette fel a dalt így. A disszonancia jelen van a műben. Továbbá az olyan hangközök is jellemzőek, amik meglepetésszerűen hatnak a hallgatóra. Ilyen például a tritonugrás, ami az énekszólam 10-11. ütemében figyelhető meg. A nagy hangköztávolságok karakteressé teszik a dalt. Ez azonban nehézséget jelenthet egy énekes számára. Az ajánlásban megjelölt Csengery Adrienne hangjának könnyűsége

összhangban van a mű karakterével. A dal elején a dolce zenei utasítás olvasható, ami az előadó technikájával, hanggi adottságával szépen megvalósul. Károlyi Amy szövege teszi teljessé és hitelesé az összművészeti alkotást.

Az említett ismertetőjegyeken túl, a Fekete Máriával készített interjúm során (lásd a függelékben) új perspektívából is sikerült megragadni e dalkompozíciót. A számomra korábban nem ismert olvasat további gondolatokat generált bennem, amely új utakat nyitott a még tágabb értelmezéshez.

A *Lassan, lassudan* című dal esetében, amint arra Fekete Mária is utalt beszélgetésünk során, érdemes rögtön a címadás tágabb aspektusú értelmezésére vállalkozni: eszerint ugyanis a címet tempójelzésként is értelmezhetjük. Annál is inkább, mivel a tempót illetően konkrét, direkt utalást, utasítást nem írt ki a zeneszerző. Tempójelzés híján a szöveget értelmezve egyértelművé válik, hogy olyan témáról van szó, ami nem feszes és gyors dallammentek által ölthet hiteles zenei formát. Következésképpen elmondhatjuk, hogy a dal „lassan, lassudan” éneklendő. A szöveg alapján kirajzolódni látszik egy kérdés-felelet viszony is: Süllyedni hogy jó, hogy érdemes? (6-7. ütem) – tevődik fel a kérdés. Erre a következő választ kapjuk a szövegből: lassan, lassudan (12-13. ütem). Kiemelésem tárgyát okkal képezték az iménti idézetek: a darab egészét tekintve ugyanis elmondhatjuk, hogy ez a két szó bír meghatározó jelentőséggel. Egyrészt fontos a szöveg szempontjából beszélni róla, de a tempóérzet megválasztásában is az előadó segítségére lehet, ami által jobban visszaadhatóvá válik a mű karaktere.

A szöveg a zenei időkezelés jegyében figyelemre méltó, amikor a kottába belepillantva megfigyelhetjük, hogy nincs ütemjelzés. Ez nyilvánvalóan bizonyos szabadságot biztosít az előadó számára. A szöveg szerinti ritmizálás jelzi az énekesnek azt, hogy a dallam mellett igen fontos szerephez jutnak a szavak, vagy úgy is fogalmazhatnánk akár, hogy a szavaknak tényleges ereje van. Fekete tanárnő véleménye megegyezett az enyémmel, miszerint Kurtág György műveit górcső alá kell venni a szövegkezelés szempontjából is. Esetében azon zeneszerzők egyikéről van szó ugyanis, akinél a költemények igencsak meghatározóak, ily módon a darab által közvetített összhatást meglehetősen erősíti a szöveg. Fekete Mária a következő szavakkal jellemezte a művet: személyes és intim.

2.1.3. Hol végződik...?

A *Hol végződik...?* című dal Kurtág korábban említett gyűjteményében a harmadik helyet foglalja el.⁵⁴ A mű Károlyi Amy versét idézi meg. A két soros rövid dal tempója lassú, amire a lento utasításból lehet következtetni. Halkan előadandó a mű, a piano különböző árnyalatait – pp, pppp – kell megvalósítania az énekessel, valamint a hangszeresnek. Csak úgy, mint az előző dalnál, itt is szaggatottan vannak jelölve az ütemvonalak, ezzel rávezetve az előadót a hangok értékének önálló kidolgozására. Azt gondolom, hogy ez a kifejezést segíti elő. Kurtág leghosszabb hangértékei mindig a kérdőjelek előtt jelennek meg. Segítséget ad azzal a zeneszerző, hogy meghatározza, azokat nagyjából mennyi ideig kell kitaratni. Az énekessel viszont egy nemesebb cél, azaz a kifejezés érdekében hosszabban is kitarthatja a hangokat, de a rövidítés sem elvetendő megoldás. Ezt a zeneszerzői technikát a kortárs mesterek nagyon sok esetben használják, legyen szó vokális vagy hangszeres zenéről.

Rögtön a cím alatt a korál feliratot olvashatjuk zárójelben. Véleményem szerint ezzel a szerző a cimbalom akkordikus szólamfelépítésére utalhat. A dolgozatomban elemzett három dal során arra a következtetésre jutottam, hogy a *Lassan, lassudan* és *Hol végződik...?* címűek több rokonságot is mutatnak, míg az *Ami megmaradt...* jobban elkülönül a másik két kompozíciótól. Ez a rokonság a tempóban, karakterben és szövegben rejlik. Az első két elemzett dal lassan énekelendő. Komolylélegzetű és szövegű kompozíciókról van szó. Kis gondolkodás után jöttem rá, hogy mit idéz meg bennem a *Hol végződik...?* című műben megjelenő lá-szó-mi-vel szolmizálendő dallam, ami a kompozíció első ütemében jelenik meg. A *Röpülj páva* című magyar népdal dallamvilágát kölcsönzi a zeneszerző, ami nyilvánvalóan szándékos utalás.

Ugyancsak sokat beszélgettünk a *Hol végződik...?* című dalról is Fekete Mária tanárnővel. Esszenciálisnak tartotta, hogy rávilágítson a dalban megjelenő filozófiai kérdésre vagy felvetésre: hol végződik a hang, hol kezdődik a csend? Olvasatom szerint az élet-halál kettőssége mindenképp ott rejtőzik a címadásban felvetett kérdés hátterében. Alaptézisről van szó. Hol végződik az élet, hol kezdődik a halál? Azt gondolom, hogy ez egy olyan téma, ami régóta foglalkoztatja a művészeket, alkotókat és nemzedékeken túlnőve a mai napig nem veszített aktualitásából. Egy hasonló, elementáris kérdést vethetünk még fel: hol kezdődik az élet, és hol ér véget? Más témákhoz kapcsolódóan is

⁵⁴ N.N.: *Zeneművek: Hét dal Op.* 22
<https://info.bmc.hu/index.php?node=compositions&cmd=viewtitle&l=hu&id=1112887467> (2021.04.19.)

felsejlik bennünk ez a gondolat. Talán korral, tapasztalattal jár, hogy ki mit lát bele ebbe a nagy kérdésbe. Lehet ugyanakkor fizikai értelemben is vizsgálni e tárgykört: mikor keletkezik egy hang és meddig tart, milyen hatást vált ki belőlünk?

2.1.4. Ami megmaradt...

A kiválasztott három Kurtág-dal közül – amint arra a fentiek során is utalás került – a *Lassan, lassudan* és a *Hol végződik...?* című alkotás több rokonságot is mutat egymással, szemben az azoktól eltérő képet mutató *Ami megmaradt...* című darabbal. Az előbbieket viszonylatában eltérő, stilárisan különálló alkotásként értelmezhető az utolsó általam elemzett, Kurtág op. 22-es, *Hét dal* című gyűjteményének részét képező dal.

A Károlyi Amy versére komponált darab vivo tempójelzése arra utal, hogy élénken előadandó a mű. A repetitív elő- és utójátékot a cimbalom képviseli. Zenei instrukciókat nem igen találunk benne, vagy ha mégis, az a cimbalomra vonatkozik. Kurtágnak számos olyan kottájával találkoztam, ami tele volt nagyon részletes bejegyzésekkel – azok természetesen az előadók számára kötelező érvényűek voltak – e mű azonban nem tartozott ezek körébe.

A zeneszerzőt a miniatúrák mesterének tartják, nem véletlenül. Jól érzékelhető e jellemvonás a darab által közvetített miliőn is: teljesen más hangulatot tükröz, mint az előzőek. De talán maga a témaválasztás is a különálló értelmezés létjogosultságát erősíti meg. Azt gondolom, hogy ezúttal kevésbé komoly témával állunk szemben: netalán egy régi emlékről lehet szó, amit az idő könnyedebbé, vidámabbá tett. Ma már csak mosolygunk rajta és kacagva mesélünk róla. De egy olyan magyarázatot is elképzelhetőnek tartok, miszerint csak első meghallgatásra tűnik derűsnek, játékosnak a mű, de valójában sokkal mélyebb mondanivalót közvetít. Egy emlék jelenik meg, ami újból és újból visszatér, feldereng időközönként lelkünkben, akár egy régi dallam. Erre enged legalábbis következtetni a zeneszerző hozzáfűzött megjegyzése: „egy slágerre emlékezve”. Talán egy olyan slágerszerű dallamról lehet szó, amit hosszabb idő elteltével is dúdolgatunk.

3. Pedagógiai vonatkozások, előadástechnikai módozatok

Amint arra már a bevezetőben is utaltam, meglátásom szerint a kortárs művek autentikus előadói olvasatának kialakításához, a tanulási folyamat egyszerűbbé tételéhez szükséges lehet tanítási segédletet készítenünk magunknak. A dolgozatban vizsgált darabok kapcsán érdemes megfogalmaznunk, hogy melyek azok a fontos tényezők, amikre figyelniünk kell a tanítás/ tanulás folyamata során. Ez a fajta módszer persze nem csak a kortárs műveknél esszenciális. A tanulási folyamat tudatos kialakítása minden műnél nagyon fontos.

Véleményem és személyes tapasztalatom szerint sok esetben érdemes lehet a szolmizáláshoz folyamodnunk. Nekem nem egy alkalommal segített az, ha bizonyos dallamíveket ennek segítségével valósítottam meg. Igaz, hogy gyakorta nincs a műveknek hangneme vagy nagyon bonyolult dallamokat kell interpretálni, de számomra mindig nagy segítség, hogy ezt a módszert alkalmazni tudom. A kortárs művekben sokszor találkozunk különböző módosított hangokkal. Ezek sem könnyítik meg igazán a tanulás-tanítás folyamatát. Annak ellenére, hogy tonalitásban maradunk, nem könnyű elsajátítani bizonyos részeket. Ehhez is segítség lehet a szolmizálás.

Másrészről fontosnak tartom a hangközőkben való gondolkodást is. Vannak olyan alkotások, melyeknél egyáltalán, vagy kizárólagosan nem lehet tonális egységben gondolkodni. A szolmizálás nem a legmegfelelőbb megoldás ezekben az esetekben, hiszen szinte mindig váltanunk kellene. Ilyenkor jön jól, ha a különböző ugrásokat úgy valósítjuk meg, hogy közben tudatosítjuk magunkban, most épp milyen hangközt is lépünk.

A beszédhez hasonló éneklési technika tisztázása is egyértelműsítendő. Ezt a kortárs zeneszerzők előszeretettel alkalmazzák. Érdekes beszélnünk a Sprechgesangról, aminek úttörő alakja Arnold Schönberg volt *Pierrot lunaire* alkotásával. E technika alkalmazása során beszédszerűen kell énekelni, azaz a hagyományos bel canto háttérbe kerül. Ugyanakkor azt gondolom, hogy a klasszikus alapok megszerzésével a Sprechgesang elsajátítása is egyszerűbbnek bizonyulhat. Nem véletlenül lett a bel canto az éneklés alapja. Hosszú évek során kialakultak bizonyos szabályok, amik azért jöttek létre, mert a különböző próbálkozások elvezettek a legjobb megoldáshoz. Az éneklés is rendszerek ötvöze, persze nem kizárólagosan. Azért gondolom, hogy a klasszikus alapok megszerzésével a Sprechgesang elsajátítása is egyszerűbb, mert nem mindegy, hogy az adott beszédszerű éneklés milyen. Egy énekes árnyalni tudja klasszikus tudása segítségével az ilyen típusú hangokat. Ha egy szakmán kívüli embert kérnénk meg arra,

hogy énekeljen ezzel a technikával, könnyen lehet, hogy nem a várt hatást érnénk el. Tehát az emberi megszólalások lehetőségeit tágítva új utakat nyitott meg Schönberg. Megjelenése óta egyre inkább elterjedt ez az éneklési mód. A kortárs zeneszerzők előszeretettel komponálnak olyan műveket, amelyek egy énekes számára meglepetésszerűen hathatnak előadástechnikai szempontból: suttogás, kiáltás és egyéb hangulati elemek is bekerültek az utóbbi évtizedekben a vokális előadástechnikai módzatok sorába.

Meglátásom szerint a kortárs zenében sokkal inkább megjelenik a szabadságot előtérbe helyező zeneszerzői szándék – szemben a klasszika és a romantika által közvetített kompozíciós hagyományokkal –, ami természetesen a vokális alkotások esetében is elmondható. Sok minden az előadóra van bízva egy darab kapcsán: nagy szabadságot hagynak a zeneszerzők az interpretálóknak mind a szöveg, a ritmika, a dinamikai árnyalások és az intonáció beszédszerűsége terén egyaránt.

Fekete Mária tanárnő énekes növendékek generációját nevelte ki, így nem volt kérdés számunkra, hogy pedagógiai aspektusból is megközelítsük az általa szerkesztett, dolgozatomban oly sokszor emlegetett énekkötetet. Pedagógiai aspektusú gondolatai sorából kiemelendő, hogy a gyűjtemény célja bizonyos tanítási-tanulási szempontok elsajátítása: a különböző hangfajú és tudásszintű növendékek számára kínál választási lehetőséget. A gyűjtemény különböző elképzeléseken nyugszik. A szerzők célja az volt, hogy a kortárs magyar zenét megismertessék a tanulókkal. Fekete Mária elmondása szerint olyan szerzők alkotásait igyekeztek kiválasztani, amikkel fokozatosan lehet elmélyülni a kortárs zenében. A lépésről lépésre haladás fontos az énektanulásban. Van, akinél ez gyorsabban, másnál lassabban történik. Nem szabad siettetni a fejlődést, mert hosszú érési folyamat következtében érhető el a kívánt eredmény.

Összegzés

Kihívásnak tartottam egy olyan téma feldolgozását, amiben kevésbé mozogtam otthonosan, de mostanra már tisztábban látom a kortárs zene tárgykörét. Nagyon érdekesnek találtam – a vizsgálódásaim során látott, hallott – a zeneszerzők általi személyes tapasztalatok megfogalmazását. Ezeket megfigyelve, világossá vált előttem, hogy melyek azok a dolgok, amikkel sok esetben találkozik egy zenész, művész vagy szakmán kívüli ember. Például az „újraértelmezés” volt ilyen tekintetben érdekes számomra, ami a Kocsár-interjúból is kitűnik.⁵⁵

A zeneszerző őszintén és hitelesen tolmácsolja felénk, hogy szakmai fejlődésének érdekében új utak megismerésére vállalkozott. Ez több szempontból is nehéz kérdés. Egyrészt: mennyit tartsak meg magamból és hol kezdődik a másolás? Másrészt: az ember sok esetben bizonyos korig tudja megőrizni a tanulásra való nyitottságát, képességét. Egy idő után kezdetét veszi a szokásos módszerek állandó használata. A zeneszerző friss hozzáállásával megfogalmazta: figyelve saját magát és kortársait, rájött, változtatni kell bizonyos sémákon.

Egyre inkább arról bizonyosodok meg, hogy az életünket bizonyos „állomások” tagolják. Ha még nem értünk a végállomásig, nem azt jelenti, hogy utunk eredménytelen lenne. Egy csecsemőt sem nevetünk ki azért, mert nem tud beszélni, még nem érte el a fejlődés ezen szintjét. Abszolút ilyen magatartást érzek ki Kocsár hozzáállásából is az interjú során. A kortárs zenét illetően arra törekedtem, hogy dolgozatomból kirajzolódjon, képes vagyok az egyéni, de reális gondolatok megfogalmazására. Igyekeztem esszenciális „jelenségek” kiragadására, mind a zeneszerzők, mind a zeneművek tekintetében. A pedagógiai vonatkozású fejezet általános és specifikus gondolatokat tükröz, melyek segítségével közelebb kerülhetünk a mai zenéhez.

Úgy gondolom, azzal, hogy a kortárs énekművészetről írtam, egy aktuális téma kibontására vállalkoztam, aminek én magam is részese vagyok énektanulóként. A Kurtág-szemelvények kitűnően képviselik a klasszikus zene mai tendenciáját. Ezért is folyamodtam hozzájuk. A vizsgált műveken keresztül jól megfigyelhető, hogy miként változnak a különböző zenei stílusok, egyáltalán az, hogy honnan hová is tart ez a művészeti ág.

⁵⁵ Földes Imre: *III. Beszélgetés Kocsár Miklóssal*. <http://www.foldesimre.hu/oldal.asp?id=9> (2021.04.09.)

Bibliográfia

Balázs István: „Kurtág.” *Holmi* VII/ 2 (1995. február): 184-203.

Dalos Anna: „A forma kérdései Kurtág György művészetében” *Magyar Zene* LIV/2 (2016. május).

Fekete Mária és Pallagi Judit (szerk.): *A magyar dal mesterei II. kötet*. Budapest: Kortárs ZeneMűhely, 2010.

Földes Imre: *III. Beszélgetés Kocsár Miklóssal*. <http://www.foldesimre.hu/oldal.asp?id=9> (2021.04.09)

Horváth Bálint: „»Ez a mi végjátékunk«. Kurtág György Beckett-operája.” *Korunk* XXXI/1 (2020. január).

Matos László: *Orbán György kóruskönyvei. Zene és szöveg kapcsolata Orbán kórusciklusaiiban*. DLA disszertáció, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, 2009. https://apps.lfze.hu/netfolder/PublicNet/Doktori%20dolgozatok/matos_laszlo/disszertacio.pdf (2021.04.20.)

N.N.: „Magyar bemutató a milánói Scalában. Kurtág György első operájának ősbemutatóját tartják csütörtökön.” *Mandiner* (2018. november) https://mandiner.hu/cikk/20181115_magyar_bemutato_a_milanoi_scalaban (2021.02.04.)

N.N.: „A Scalában mutatták be a 92 éves Kurtág György első operáját. Nyolc perces tapsot kapott az opusz.” *Mandiner* (2018. november) https://mandiner.hu/cikk/20181116_a_scalaban_mutattak_be_a_92_eves_kurtag_gyogy_elso_operajat (2021.02.04.)

N.N.: *Művészek: Petrovics Emil*. <https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&table=SZERZO&id=30> (2021.03.29.)

N.N.: *Petrovics Emil*. <https://www.emb.hu/hu/composers/petrovics> (2021.03.29.)

N.N.: *Petrovics Emil*. https://zeneakademia.hu/lexikon_nagy_elodok/petrovics-emil-1750 (2021.04.09)

N.N.: *Hiteles és személyes zeneszerző: 90 éves lenne Petrovics Emil.*
<https://fidelio.hu/zenes-szinhaz/hiteles-es-szemelyes-zeneszerzo-90-eves-lenne-petrovics-emil-152542.html> (2021.04.09)

N.N.: *Művészek: Kocsár Miklós.*
<https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&table=SZERZO&id=7> (2021.03.29.)

N.N.: Kocsár Miklós https://www.emb.hu/hu/composers/kocsar_miklos (2021.03.29.)

N.N.: *Művészek: Jeney Zoltán.*
<https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&table=SZERZO&id=6> (2021.03.29.)

N.N.: Jeney Zoltán. <https://www.emb.hu/hu/composers/jeney> (2021.03.30.)

N.N.: Jeney Zoltán. <https://lfze.hu/archivum/jeney-zoltan-108174> (2021.03.30.)

N.N.: *Művészek: Orbán György.*
<https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&table=SZERZO&id=29> (2021.03.29.)

N.N.: Orbán György <https://www.emb.hu/hu/composers/orban> (2021.03.30.)

N.N.: *Zeneművek: Orbán György.*
<https://info.bmc.hu/index.php?node=compositions&cmd=viewtitle&l=hu&id=843>
 (2021.03.30.)

N.N.: *Művészek: Csemiczky Miklós.*
https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&type=C&search=Csemiczky+Mikl%C3%B3s&search_tol=&search_ig=&valaszt=nev (2021.03.29.)

N.N.: *Csemiczky Miklós: Két motetta.* <https://papageno.hu/featured/2018/10/csemiczky-miklos-ket-motetta/> (2021.03.31.)

N.N.: *100 éve született Weöres Sándor.* <https://www.emb.hu/hu/news/weores>
 (2021.03.31.)

N.N.: *Zeneművek: Borjú a réten...*
<https://info.bmc.hu/index.php?node=compositions&cmd=viewtitle&l=hu&id=1112892781> (2021.03.31.)

N.N.: *Zeneművek: Hét dal Op. 22.*
<https://info.bmc.hu/index.php?node=compositions&cmd=viewtitle&l=hu&id=1112887467> (2021.04.19.)

N.N.: „*Seminar on New Choral Music.*” *Cork Choral.*
https://www.corkchoral.ie/seminar-on-new-choralmusic/?fbclid=IwAR1Or6QCUhV8LE50agzG8POIUESRsAnK8FwIPQvWCnvLkPIRGr1Ar9K_qsA (2021.04.19)

Papp Márta: „Kurtág György Dalok Anna Ahmatova verseire, Op. 41. Beszélgetések az új műről.” *Holmi* XXII/3 (2010. március).

Függelék

Balogh Sára: Kedves Tanárnő, milyen gondolatokat fogalmazna meg a kötetében is megjelent Lassan, lassudan című Kurtág-kompozícióról?

Fekete Mária: Sárám, a cím nagyon kifejező, egyben tempójelzés is lehet, mivel más utasítást – erre vonatkozóan – nem látunk a zeneszerzőtől. Ezen kívül érdemes még megfigyelni a szövegből kitűnő kérdés-felelet összefüggést is. Süllyedni hogy jó? Mint virág a vízben öntudatlanul, lassan, lassudan.

B. S.: Igen, azt gondolom, hogy ezek nagyon helytálló gondolatok. Mire hívná fel a növendékek figyelmét a dal megtanulása során?

F. M.: Arra, hogy nincs ütemjelzés. Ez szabadságra jogosítja fel az előadót. A szöveg szerinti ritmizálás itt igen erősen érvényesül, elősegítve a kifejezést. Nagyon fontosnak tartom, hogy a Kurtág-műveknél fokozottan figyeljünk a szövegre, illetve annak értelmezésére. Ezt más daloknál, áriáknál is mindig hangsúlyozom. Nekem ez a mű nagyon intimnek, személyesnek tűnik. Különleges...

B. S.: És mit gondol Tanárnő az ezzel rokonságot mutató Hol végződik...? című dalról?

F. M.: Tényleg rokonságban áll a két dal. Említetted, hogy lesz egy harmadik mű is. Az teljesen eltér ezektől. A *Hol végződik...?* című dalban is jelen van egy nagy kérdés, – Hol végződik a hang, hol kezdődik a csend? – aminek többféle olvasta van, például fizikai értelemben és metaforikusan is. Meddig tart pontosan egy hang és hol ér véget? Érdekes kérdések ezek...

B. S.: Nagyon. Az Ami megmaradt... című kompozíció kapcsán mit tart említésre méltónak?

F. M.: Ahogy azt már korábban is mondtam, teljesen más hangulatot tükröz ez, mint a korábbi két dal. Elképzelhető, hogy egy régi emlékre építve megzenésíti azt, mely dallamot hosszabb idő elteltével is énekelgetünk. A szerző utasításából – „egy slágerre emlékezve” – ezt a következtetést vonhatjuk le.

B. S.: Lenne még egy gondolat, amit a három dal elemzése során Tanárnő kiemelne?

F. M.: Minden bizonnyal. A három – Károlyi Amy versre írott – dalt tekintve Kurtág egy új világba kívánja bevezetni az énekeseket. Sok szabadságot hagy a szöveg és ritmika értelmezésére, a dinamikai árnyalásokra és az intonáció beszéd-szerűségére. A dalok tanulása és eszköztára a „megszokott” alapokon nyugszik. Nagyon jó kiindulást jelentenek ahhoz, hogy az énekes eljuthasson például a Truszova-dalokig. De ez a szint már a legmagasabb technikai és művészi kvalitásokat igényli.

B. S.: A Pallagi Judittal közösen szerkesztett gyűjteményének mi volt a célja?

F. M.: A kötetünknek az volt a célja, hogy a más és más hangfajú és tudásszintű tanulók számára legyen választási lehetőség. Ezen kívül a kortárs magyar zenét szerettük volna jobban megismertetni a növendékekkel. Olyan alkotásokat választottunk ki, amikkel fokozatosan lehet a kortárs zenébe elmerülni.

EREDETISÉGI NYILATKOZAT

Alulírott (név: BALOGH SARA.....);
Neptun-kód: C9ZYX7.....)

a Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézetének végzős hallgatója ezennel büntetőjogi és fegyelmi felelősségem tudatában nyilatkozom és aláírással igazolom, hogy A KORTÁRS HAGYAR ÉNEKMŰVÉSZET NYOMÁBAN.....
SEHELVÉNYEK A KORTÁGI ÉLETHŰ.....VOKÁLIS KOMPOZÍCIÓIBÓL
című szakdolgozatom/portfólióm saját, önálló munkám; az abban hivatkozott szakirodalom felhasználása a forráskezelés szabályai szerint történt.

Tudomásul veszem, hogy szakdolgozat esetén plágiumnak számít:

- szószerinti idézet közlése idézőjel és hivatkozás megjelölése nélkül;
- tartalmi idézet hivatkozás megjelölése nélkül;
- más publikált gondolatainak saját gondolatként való feltüntetése.

Alulírott kijelentem, hogy a plágium fogalmát megismertem, és tudomásul veszem, hogy plágium esetén szakdolgozatom visszautasításra kerül.

Kijelentem továbbá, hogy szakdolgozatom/portfólióm nyomtatott és MIDRA rendszerbe feltöltött példányai szövegükben, tartalmukban megegyeznek.

Miskolc, 2021 év 04.....hó 21.....nap

Balogh Sára.....
hallgató

**Miskolci Egyetem
Bartók Béla Zeneművészeti Intézet**

Portfólió

konzulens:

Dr. Lubinszki Mária

tanszékvezető

egyetemi docens

készítette:

Balogh Sára

Osztatlan tanári – zenetanár

(magánének)

V. évfolyam

2021

Tartalomjegyzék

Bevezető	2
1. A tanuló személyiségének fejlesztése: Egy kiválasztott növendék jellemzése szakmai szempontból	4
2. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése: Szociális kompetenciák fejlesztésének, iskolai gyakorlatának bemutatása	8
3. A pedagógiai folyamat tervezése: Egy óraterv.....	10
4. A tanulók műveltségének, készségeinek fejlesztése a tudás felhasználásával: Énekiskola I (Kerényi Miklós György és Kerényiné Kéri Margit).....	12
5. Az egész életen át tartó tanulást megalapozó kompetenciák fejlesztése: Számítógéppel segített tanulás	16
6. A tanulási folyamat szervezése és irányítása: A szakmai gyakorlatról.....	19
7. A pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazása: Gyerekekkel, szülőkkel és tanárokkal készített interjúk vázlata	21
8. Szakmai együttműködés és kommunikáció: Külső szervekkel való együttműködés	23
9. Önművelés, elkötelezettség a szakmai fejlődésre: Egy szacikk összegzése és értékelése	25
Irodalomjegyzék	30
Mellékletek	31

Bevezető

Bevezető egységemben céljaimat, gondolataimat szeretném leírni, amik a tanítással kapcsolatosak. Ezen kívül néhány mondatban ismertetem majd dolgozatom felépítését.

Portfólióm összeállításakor a követelménynek eleget téve igyekeztem minél alaposabban kidolgozni a különböző kompetenciákat. Tapasztalatokra és tényekre alapozva vettem bele magamat az írásba attól függően, hogy miről kellett beszámolnom. Nyilván reflexióim sokkal inkább véleményyszerűek, mint például egy énekes iskola kötetének ismertetése, felhasználhatóságának bemutatása. Az írásokhoz dokumentumokat is csatoltam, hogy a követelménynek eleget téve érthetőbbek legyenek a taglaltak. A bevezetőben megfogalmaztam a pedagógusi magatartás lényegét. Számomra ezek jelentőségteljes dolgok. Végül az irodalomjegyzékben forrásaimat fogom bemutatni.

Azt gondolom, hogy a tanítás egy szép, de kihívásokkal teli pálya. Különböző családi háttérű, képességű gyerekek, tanulók alkotják az osztályokat, ha csoportos oktatásról beszélünk. Nem egyszerű, szinte lehetetlen olyan anyagot leadni, ami eleget tesz ennek a különbözőségnek, de a tanároknak mégis az a feladatuk, hogy „kísérletezzenek”. Ez a fajta attitűd nagyon hasznos a pedagógusi pályán, legyen szó csoportos vagy egyéni zeneóráról. Én ezt mindig igyekeztem szem előtt tartani. Azt gondolom, hogy nem könnyű egy életen át mindig lelkesen hozzáállni a különböző pedagógusi feladatokhoz. Sok plusz munkával jár a pálya, ami nem kapcsolódik direkt módon a tanításhoz. Ellenben ha az ember igyekszik meglátni az újabb és újabb lehetőségek kínálatát, képes felülkerekedni a nehézségeken. Ez a másik olyan hozzáállás, ami szerintem nélkülözhetetlen. Mindig látni olyan gyerekeket, kollégákat, szakmabelieket, akik inspirálják az embert. Egyetemi éveim kezdetén Személyiség fejlődés órán nagyon megmaradt bennem tanárunk azon gondolata, hogyha továbbblendülünk az élet bármelyik területén jelentkező krízispontjainkon, nyertesként haladhatunk tovább. Nyilván ez nem egy egyszerű folyamat bizonyos esetekben, de „keresni” kell. Én tanárként olyannak látom magam, aki figyelembe veszi a tanulók közti különbséget. Adott esetben szívesen vállalnék korrepetálást vagy egyéb plusz munkát annak érdekében, hogy valakin segítsék. Sok esetben olyan gyöngyszemek bukkannak elő, amire az ember nem is számít. Lehet, hogy valakinek nehezebben megy egy elvégzendő feladat, de ha továbbblendítjük az illetőt ezen, olyan rejtett képességek törnek

fel, amik kimagaslóak. Ebben óriási szerepük van a tanároknak. Ők nevelik ki a jövő generációját. Fontosnak tartom, hogy a saját gyengeségeinket, hiányosságainkat ne vetítsük ki vagy rá a tanulókra. Szerintem az sem jó, ha valaki túlzottan ragaszkodik saját módszereihez, de a másik véglet is elkerülendő. Az a véleményem, hogy saját utunkat kell járni. Valaki úgy áll hozzá az élethez hogyha neki nem sikerül valami, akkor az biztos másnak sem fog. Nem egy olyan tanárral találkoztam, akiben pozitívan csalódtam bátorságát, lendületességét, lelkesedését és kitartását illetően. Az ezekre való törekvés mindig segíti a pedagógusokat. Azt gondolom, rá kell vezetni a gyerekeket arra, hogy a tanulást pozitívan éljék meg, hogy ez egy lehetőség, ami az életben őket segíteni fogja. A kitartás mellett az is fontos, hogy új utakat keressünk, amik elvezetnek bennünket a valódi megoldásokhoz.

Bevezetésem zárásaként Csíkszentmihályi Mihály és Réthy Endréné gondolatait osztanám meg, amelyek tükrözik hozzáállásomat:

„Tudjuk, hogy a kreatív emberek, a magas szinten teljesítők és a tehetséges fiatalok örömet találnak abban, amit csinálnak, és ez az élvezet sarkallja őket, hogy még többet tanuljanak. Ezt az ismeretet át kellene tudni ültetni az iskolai oktatás folyamatába is.”¹

„Önszabályozó tanulásról akkor beszélhetünk, ha egy személy önmagát motiválja, és a tanulási tevékenységét önállóan, önmagáért felelősen tervezi, strukturálja, vezérli és kontrollálja.”²

Reflexió: A tanári pályához elengedhetetlen a pozitív hozzáállás. A különböző tanárok nevelik ki az elkövetkezendő nemzedékeket. Ezért is fontos, hogy a pozitív gondolatokat, tapasztalatokat örökítsük tovább.

¹ Csíkszentmihályi Mihály: *A fejlődés útja. A harmadik évezred pszichológiája*. Budapest: Nyitott Könyvműhely, 2008

² Réthy Endréné: *A tanítás – tanulás hatékony szervezése*, Budapest: Editio, (2008)

1. A tanuló személyiségének fejlesztése: Egy kiválasztott növendék jellemzése szakmai szempontból

Kiválasztott növendékemet egyetemi tanulmányaim kapcsán ismertem meg. Hospitálásaim, gyakorlati tanításaim, valamint egyéni tanítási gyakorlataim során volt szerencsém jobban megismerni a tanulót. Több éves tapasztalatokat fogok írásom ezen részén megosztani, amik által növendékem jellemzése szakmai szempontból egyszerűbbnek fog bizonyulni. Ismertetném valamennyire családi hátterét, zenei versenyeredményeit, egész eddigi szakmai életútját, ami kapcsán tisztább képet kapunk lány-növendékem eddigi énekesi pályafutásáról. Azért gondolom, hogy a korábban leírtakat részletezni kell, mert ezek a tényezők mind növendékem személyiségét képezik.

18 éves, már nagykorú személyről van szó, aki jelenleg gimnáziumban végzi utolsó évét. A zene életének szerves részét képezi. Néhány gondolatban ismertetni fogom családi hátterét, ami igen meghatározó volt. Édesanyja támogatta és támogatja mind a mai napig lányát, aki számára a zene kulcsfontosságú. Beszélgetve vele megtudtam, hogy már egész kis korában sokat énekelt és a családtagok azt mondták, hogy belőle egész biztosan zeneművész lesz. A mai napig dalra fakad, ha ez javítja a közérzetét. Tanulás közben is elég gyakran előfordul, hogy dúdol. Nagy álma, hogy színpadi emberként tevékenykedjen. El tudja magát képzelni énekesként, de a színészkedés is érdekli. Korábban az iskolai drámaszakkör tagja volt. Következésképpen elmondhatjuk, hogy növendékem eltökélte magát a zene mellett. Nagyon szeret énekelni, családjá is támogatja ebben, ami segíti őt a szakmai pályán. Gimnáziumi tanulmányai után a Miskolci Bartók Béla Zene-és Táncművészeti Szakgimnáziumba adta be jelentkezését. Most leginkább szolfézssal és zeneelmélettel szeretne foglalkozni. Úgy tervezi, hogy miután befejezi a tanulmányait, a Miskolci Egyetemre jelentkezik és énektanárként fog tevékenykedni. Hat éve énekel a zeneiskolában és zongorát is tanul. Szolfézsából tavaly sikeresen lealapvizsgázott. Egy évig furulyát és gitárt is tanult. Mielőtt zeneiskolás lett volna sok versenyen vett részt és rengeteget szerepelt. Énektanárnőjével rendszeresen készültek a különféle megmérettetésekre, fellépésekre. Általános iskolai tanárnőjének meghatározó szerepe volt. Nem egy népdaléneklési versenyen vett részt kiemelkedő eredménnyel³⁴, de a könnyűzenei megmérettetéseken is igen szépen helytállt. Szóló és csoportos kategóriában is indult. Országos és nemzetközi versenyről arany, illetve kiemelt arany

³ Lásd Mellékletek/1. melléklet

⁴ Lásd Mellékletek/2. melléklet

minősítéssel tért haza, de egyéb kimagasló elismeréseket is szerzett. Az évek során összegyűjtött pozitív tapasztalatok, élmények segítették növendékemet abban a döntésben, hogy az éneklést a sok más tennivaló mellett is folytassa. Sőt, zenei pályára is segítette őt.

Továbbá hanggi adottságairól fogok írni, valamint azokról a tényezőkről, amik a legdirektebb módon kapcsolódnak énekesi tevékenységéhez. Jelen állás szerint egy lírai szopránról van szó, de fontos megemlíteni, hogy nem egy kialakult hangú, idősebb tanulóról beszélünk. Énekhangja még változni fog. Léteznek korukhoz képest érettebb személyek is. Eddigi éveim során nem egy olyan példát láttam, hogy valakinél hamarabb lezajlott a mutálás, de növendékem hangja még alakulni fog, azt gondolom. Az előző évhez képest is látni a változást. A gyerekhang egyre inkább átalakul. Hosszú szőke haja, vékonyabb testalkata és kislányos arca összhangban van hangjával. Nem mondanám lassú természetűnek, a lírai jellemvonás azonban tapasztalható nála. Egy nem túl súlyos hangról van szó, inkább „csilingelő”. Mosolygós vagy pozitív kisugárzású arcához vidámabb műveket társítok. Energikus karakter, aki szeret beszámolni élményeiről. Közös munkánk során azt tapasztaltam, hogy mindig jó irányba vitte az órát, ha elmondta valamiről a gondolatait. Újult erővel folytattuk tovább. Különféle műveket tanítottam neki. Legutóbbi darabunknál próbáltam kihangsúlyozni, hogy a különféle karaktereket „keltse életre”. Meg is mutattam neki, mert azt gondoltam, hogy a gyakorlat segítségével könnyebben meg fogja valósítani a kéréseimet. Nagyon ügyesen utánozott, a mű utolsó versszakánál kifejezetten. Erőteljes volt, ami kellett is a dalhoz. Azt figyeltem meg a tanuló kapcsán, hogy általában a dallamot sokkal könnyebben elsajátítja, mint a ritmusképleteket. Szerintem ez változó, hogy kinek mi az erőssége. Nála a nyújtott és éles ritmusok kissé lassabban rögzültek. Ezeket a ritmusképleteket különféle módon gyakoroltuk, például tapsolással. Ahogy azt már korábban említettem, növendékem megnyerő külsővel rendelkezik és színpadi megjelenésre alkalmas. A színészet iránti érdeklődését megragadva próbáltam arra rávezetni, hogy játssza el a különböző karaktereket, szerepeket. Elevenítse fel a jeleneteket, történeteket. El tudom képzelni, hogy a színpadon ügyesen alkalmazza színészi adottságait. Bízattam abban én is, hogy van érzéke a zenéléshez és ha elég kitartó, válassza a zenei pályát. Beszélgettünk a különböző lehetőségekről, mivel választást előtt állt.

Természetesen skálázással kezdtük az órákat. Ezt megelőzve a légzés, illetve a légzőgyakorlatok fontosságára hívtam fel a növendékem figyelmét, valamint arra, hogy a be és, kilégzésre fokozottan koncentráljon és a mélylégzés fogalmával is legyen

tisztában, mert ezek kulcsfogalmak⁵. Nem mindig jutott idő gyakorlatozni, de azt mondtam, hogy otthon bátran csinálja az elhangzottakat. Számára nem jelentett nehézséget az új gyakorlatok elsajátítása. Mindig beénekléssel kezdődött az óra. A változatos gyakorlatokat szépen megoldotta. „Berregtünk”, „r” hangzós skálákat gyakoroltunk és persze a magánhangzók sem maradtak ki. Igyekeztem azért olyan feladatokat is adni, amiket korábban már tanult vagy hasonlóak voltak azokhoz. Szépen nyílt a növendék hangja felfelé, de a mélységekkel sem volt probléma. Ha egy vonalas c alá kellett menni, azt is meg tudta oldani. Hangterjedelme körülbelül a kis h-tól a kétvonalas a-ig terjed. Hangjában törést nem tapasztaltam. Igyekeztem arra tanítani, hogy mindenütt egységes hangszín szólaljon meg. A különböző regisztereknél figyelni kellett a hang egységesítésére. Ezt egyszer megemlítettem neki és ügyesen csinálta, amit kértem. Alkalmanként légzőgyakorlatoztunk is, de az inkább a kezdeti időszakban volt jellemző. Arra kértem, hogy mindig figyeljen a tartására és a vállát engedje le.

Mindent összevetve azt mondhatom, hogy növendékem alkalmazkodó volt és amit kértem, megcsinálta. Személyisége érettebb lett közös munkánk során, ezáltal könnyebb volt az újabb gyakorlatokat, műveket elsajátítania. A hosszabb idő elteltével jobban megismertük egymást és ez is csak az órán való aktivitását növelte.

Reflexió: Írásom ezen részén kísérletet teszek arra, hogy tömören összefoglaljam növendékem szakmai jellemzését. Természetesen saját véleményemre alapozva vonom le a konklúziókat. Növendékem kiskora óta nagyon sokat énekel és imádja a zenét, életének szerves része. Egyre inkább kirajzolódott benne, hogy a zenei szakmát szeretné választani. Szeret színpadon állni és amikor színészkedésre kerül sor, szívesen veti bele magát az ilyen jellegű kihívásokba. Szolfézs tanulmányai meghatározóak voltak és a zongora mellett kipróbálta, hogy milyen gitározni és furulyázni. Sőt, egy-egy évig ezeket az órákat is rendszeresen látogatta. Az éneklést nyilván a korábban említett tényezők csak erősítették. Szélesebb perspektívából látott bizonyos dolgokat. Most következő gondolataim kifejezetten ének-specifikusak lesznek. Összefoglalom a növendékemre jellemző szakmai tényezőket. Külleme, testalkata és magassága teljes mértékben kompatibilis hangjával. Egy derűs természetű lányról van szó, aki szereti gondolatait kifejezni a zenei dolgok kapcsán is. Annak ellenére, hogy egy energikus személyről

⁵ Szabó Magdolna: „Az énektanítás módszertana I.” Széchenyi István Egyetem, Varga Tibor Zeneművészeti Intézet Győr (2015.)
https://dtk.tankonyvtar.hu/bitstream/handle/123456789/12661/enektanitas_modszertana_1_sze.pdf?sequence=-1&isAllowed=y (2021.04.21.)

beszélünk, a lírai jellemvonás fellelhető benne. Mosolygós, inkább gyerekes arcú, de a közös munkánk alatt is látható, érezhető volt az érés folyamata. Véleményem szerint kellemesen csengő hangja van, ami telítettebb lesz idővel. Szoprán szerepet tudnék hozzá társtani egy opera kapcsán. A mélyebb-magasabb légékben is ügyesen énekel. Nem törik a hangja, de igyekeztem rávezetni, hogy kiegyenlítettebben énekeljen. A skálázás nem jelentett neki problémát, de az órák elején fokozatosan bele kellett szoknia a változatos gyakorlatokba. Örülök, hogy volt lehetőségem tanítani a szakmai gyakorlatom során. Azért mertem írásomban a „növendékem” szóval illetni, mert az évek során elég sokat dolgoztunk együtt, több órát is tartottam neki. Hospitálásaim, gyakorlati tanításaim és egyéni tanítási gyakorlataim kapcsán ismertem meg. Az évek alatt egyre jobban megismertem, így könnyebb volt haladni az elvégzendő anyaggal. Kellemes és barátságos természete megkönnyítette a munkánkat. Azt gondolom, hogy mindkettőnk hasznos tapasztalatokat szerzett a másik munkája által.

2. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése: Szociális kompetenciák fejlesztésének, iskolai gyakorlatának bemutatása

Azt gondolom, hogy a zenetanulás segíti a csoportok, közösségek kialakulását. A szociális kompetenciák is fejleszthetők a közös zenélés által. Következő fejezetemben arról fogok írni, hogy ez miként valósul, valósulhat meg a gyakorlatban.

A tanulók különböző órákon vesznek részt a zeneiskolákban. Ezek egyénileg, illetve csoportosan zajlanak. Mindkét oktatási forma pozitív hatású. Ezt egy-egy példával fogom szemléltetni. Szakmai gyakorlatom során ismertem meg a most következő tanulót. Boldogan számolt be tanulmányairól, legfőképpen énekóráiról. Elmondta, hogy az évek során milyen sokat változott személyisége. Korábban tele volt gátlással és zárkózott személyisége sok mindenben akadályozta. Önbizalomhiánya miatt nem tudott úgy teljesíteni, ahogy szeretett volna. A zene nagyon pozitív hatással volt rá. Személyisége teljesen kinyílt. Amikor megismertem egy magabiztos, határozott lányt láttam, aki sugárzott. Nyoma sem volt az önbizalomhiánynak. A csoportos órák is fejlesztik a gyerekek szociális kompetenciáit. Érdekes volt megfigyelni ezt a pozitív változást egy harsány, fegyelmezetlen gyereken. A közösséghez való alkalmazkodás csodákat tett vele.

A tanulói csoportoknál maradva különböző órákról lesz most szó. Leírom, hogy ezek milyen módon segítik a növendékeket. A zenekar például alkalmazkodásra sarkallja a legfegyelmezetlenebb gyereket is, de ilyen értelemben a kórus is nagyon hasznos lehet⁶. Egy ilyen óra keretén belül a szociális kompetenciákat tekintve az érzelmi tényezők fejlődhetnek, melyek segítik az érzelmek kifejezését, felismerését, valamint szabályozását⁷. A kórusórákon az információgyűjtés, -alkalmazás is megjelenik, amik mind-mind az információhasználati kompetenciát fejlesztik az által, hogy – például – megállapításra kerül sor a műben megjelenő hangsort illetően vagy a szolmizációs kezdőhang kapcsán⁸. Ezt követően megkezdődik a kapott információk alkalmazása. Ahhoz, hogy egy produkció megvalósuljon, szükség van a fegyelemre, összhangra. Az egyén kénytelen alkalmazkodni a közösséghez, különben megbomlik a rend. Az ilyen órák megtanítták vagy megtaníthatják a gyerekeket arra, hogy társaikkal szemben

⁶ Lásd Mellékletek/3. melléklet

⁷ Szabadi Magdolna: „A szociális kompetencia érzelmi elemeinek fejlesztése zeneterápiás eszközökkel tanárszakos hallgatók körében.” *Iskolakultúra* 26/6. sz. (2016.06): 14-29. old. 20 old. <http://real.mtak.hu/42005/1/02.pdf>

⁸ L. Nagy Katalin: „A keresztntanternvi kompetenciák fejlesztésének lehetőségei az ének-zene területén II. A jövő lehetőségei” *Új Pedagógiai Szemle*, 54/3. sz. (2004.03) 36-51. old. <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00080/2004-03-ta-LNagy-Keresztntanternvi.html> (2021.04.21.)

türelmesebbek legyenek. Egyéntől függ, hogy mennyi idő kell bizonyos feladatok elsajátításához. Egy közösségi munka során meg kell várni türelmesen, hogy a másik is ráérezzen az adott dologra. Így jöhet létre a közös munka. Eltérő adottságokkal rendelkezünk, ezért is nehéz például a zenekari lét. Az empátia is jelen kell legyen a tevékenység során. Előfordulhat, hogy valaki többszöri próbálkozás után sem tud leénekelni, eljátszani egy dallamot. Ilyenkor nem az a megoldás, ha megalázzuk az illetőt. Legyünk megértőek vele szemben. Bízassuk őt. Lehet, hogy a következő feladat nekem lesz nehéz és a társamnak nem. Fordulhat a kocka. Tehát empatikussá teheti a tanulókat az együttzenélés. Ezen kívül egy kis kulcsot kapunk a másik személyiségéhez. Megismerhetjük társaink gondolkodását, személyiségét, amiből szerintem nagyon jó dolgok születhetnek. Életen át tartó barátságok, szerelmek.

Reflexió: A zenetanulás sok pozitív lehetőséget hordoz magában. Fejleszti mind az egyént, mind a kisebb-nagyobb közösségeket. Természetesen ehhez fontos, hogy próbáljuk meg problémáinkat félretenni és átadni magunkat a zene hatalmának. Számos pozitív élménnyel gazdagodhatunk, ha megtanulunk együtt lüktetni a másikkal. A kóruséneklés vagy zenekarozás kapcsán más dimenziókba kerülhetünk. Egy ilyen koprodukció során értelmet nyerhet életünk.

3. A pedagógiai folyamat tervezése: Egy óraterv

Óratervem egy hatodikos növendék énekórája kapcsán készült. Fontos, hogy a pedagógiai folyamatokat ne csak a véletlenre bizzuk. A zeneórákon előkerülhetnek ismeretlen területek, ezért is lényeges, hogy legyenek biztos támpontjaink, amikhez szükség esetén folyamodhatunk.

Az óraterv⁹ összeállításakor igyekeztem a növendék adottságait figyelembe venni és ennek alapján dolgozni. Számítógéppel állítottam össze, mert úgy gondoltam talán átláthatóbb lesz. Emellett az is szempont volt, hogy időt spóroljak. Mivel több gyerek énekórája kapcsán kellett vázlatot készíteni, úgy gondoltam, hasznos egy sablon elkészítése, amit csak ki kell tölteni a megfelelő adatokkal. Hangsúlyozom, hogy miután kinyomtattam a táblázatokat, lekottáztam a megfelelő mezőbe a beéneklő gyakorlatok skáláit és a fontosabb dallamokat. Ez átláthatóbbá tette az óratervet, de alapvetően egy vázlatos tervre volt szükségem, ami nekem is megfelel és a vezető tanáromnak is.

Lehet látni, hogy a csatolt dokumentumban a második órát dolgoztam ki. Alatta a fejlécben különböző adatokat tüntettem fel. Ezek az órával, a növendékkal és velem kapcsolatosak. A fejléc első négy sora, – azt gondolom – magától értetődő. Az ezt követő részeket szeretném bemutatni itt.

Az óra témája kapcsán láthatjuk, hogy két dal megtanulandó, elsősorban szolmizálva. Ezek a magyar népzene hagyományait őrzik, melyek alapját szolgálják az énektanulásnak¹⁰. Ez azonban nem zárja ki, hogy gyors haladás esetén rátérjünk a szöveges éneklésre is. Táblázatom utolsó részeiből kiderül, hogyha stabilan megy a különböző új dallamok leéneklése, válthatunk a szolmizációs hangokról. A rezonanciadús hangadás alapeleme a klasszikus éneklésnek. Ezt meg is emelítettem az óra cél- és feladatrendszer kapcsán. Nagyon fontos, hogy megismerjük a különböző szakkifejezések jelentését. Ezek útmutatók lehetnek a művekhez. Fel is soroltam az átbeszélendő kulcsfogalmakat, szakkifejezéseket, zenei jeleket. A felhasznált kottát is megemlítettem, mert tudnunk kell, hogy miből dolgozunk. Az óra első fele nyilván beénekléssel kezdődik. Látható, hogy hat gyakorlatot terveztem be. Ezeket típus szerint is megkülönböztetjük. A tükör az énekórán nagyon hasznosnak bizonyul. Belepillantva korrigálni tudjuk rossz beidegződéseinket, hibáinkat. Ezért is fontos megemlíteni a

⁹ Lásd Mellékletek/4. melléklet

¹⁰ N.N.: „Hogyan készítsünk óratervet (célok, feladatok)? Egyéb zenei nevelési irányzatok.” ELTE, TOK (2020.11.) https://www.tok.elte.hu/dstore/document/1544/tp_ea_2020_11_18_oratervezes_iranyzatok.pdf (2021.02.24.)

taneszközök kapcsán. Az instrukciók is elengedhetetlenek az énektanításhoz. A különböző gyakorlatokat elláttam fontosabb utasítással. Az órák időhöz vannak kötve, tehát leírtam, hogy mire mennyi időt szánnék.

A lezárásban megemlíteném, hogy az óraterv a pedagógiai követelményrendszer alapján született, de azt gondolom, hogy nem szabad túl szigorúan venni ezeket a sémákat. A gyerekek nagyon sokszínűek és különböző váratlan helyzetek adódhatnak, amikhez alkalmazkodnunk kell. A felkészülés ennek ellenére sarkalatos része a tanítás-tanulási folyamatnak.

Reflexió: Az előbbieken egy óratervről volt szó, ami azért készült, hogy az általam tartott énekóra minél gördülékenyebben menjen. Ez nekem és a növendéknek is segítségül szolgált. Fontosnak tartottam, hogy bemutassam milyen szempontok alapján készítettem az óravázlatot. Adott esetben ettől el lehet térni, mivel váratlan szituációkkal találkozhatjuk magunkat szemben, de a különböző alapfeladatok elsajátítása megvalósítandó. Egy jól rendszerezett tananyag óriási segítséget jelenthet.

4. A tanulók műveltségének, készségeinek fejlesztése a tudás felhasználásával: Énekiskola I (Kerényi Miklós György és Kerényiné Kéri Margit)

A következőkben egy énekes iskoláról fogok beszámolni. Annak első kötetét szeretném megismertetni és esszenciáját megfogalmazni. Ezáltal világosabb lesz az olvasó számára, hogy a tanulni vágyók hogyan tudják fejleszteni műveltségüket, készségeiket a tudás felhasználásával. Fejezetemben Kerényi Miklós György és Kerényiné Kéri Margit közös munkájának „gyümölcsét” fogom bemutatni. Továbbá kisebb útmutatót adok, hogy mire tudjuk felhasználni a leírtakat, olvasottakat. Pozitív kritikával is méltatom a kiadványt¹¹.

A korábban említett két szerző, azaz Kerényi Miklós György és Kerényiné Kéri Margit több szempontból segíti az éneklés iránt érdeklődőket. A tartalomjegyzéket figyelve vagy akár a kottát lapozva megállapíthatjuk, hogy elméleti ismeretekre és gyakorlati tudásra is szert tehetünk belőle.

Általánosságban elmondható, hogy az első rész inkább a korábban említetteket tartalmazza, míg a második egység a dalokra, művekre koncentrálódik. Azonban ez láthatóan nem zárja ki a blokkok többretegűségét. Az első és második részben is vannak dalok. Azonban mindkét egység komoly elméleti ismereteket tartalmaz. Például a legato éneklés lényegi gondolatairól olvashatunk benne. Fontosnak tartom, hogy a kötetet részletesebben is ismertessem. Ezeket a témákat emelném ki a szerzők által meghatározottak alapján: általában az éneklésről és a hangszervekről; az emberi hangnak a fizikája; hallószervünk; hangzóképzés; az artikulációs szerveink működése; hangszalagfunkciók és hangindítások; az emberi hangnak a rezonanciája, hangfajta és mutálás; a művészi átélés lényege; a légzés és a testtartás; az énekhangok beosztása; hangképző alapszorgalmak. Ezeket követően az összeállítók római számokkal jelölik a kulcsfontosságú területeket, a különböző hangzókat, ajakkerekítéseket vagy ajakkerekítés nélkülieket. Ezenfelül pentaton és rezonancia gyakorlatokat sajátíthatunk el, valamint gyermekdalokat.

Folytatólagosan következnek a művek, természetesen kottával ellátva. Egy kis kitéréssel gyakorlatokat ismerhetünk meg a kvart lépés kapcsán, majd újra a zenei alkotások kapnak helyet a kötetben. Kvint hangtávolságnyra lévő feladatok következnek,

¹¹ Kerényi Miklós György és Kerényiné Kéri Margit (szerk.): „Énekiskola I.” Zeneóra – énekiskolák. I. kötet. Budapest: Editio Musica Budapest, 1967. (Lásd Mellékletek/5. melléklet)

kiemelve a hangközök fontosságát. Később a művek fognak ismételten dominálni. A következőkben moll hangzatokról, oktávos és minden hangzót érintő gyakorlatokról lesz szó.

A legato-non legato éneklést is taglalja, illetve ezeknek változtatását. A könyv végén a beszédhibák javítását részletezi, hangsúlyozva a zenei alapelemeket is. Lényeges megemlíteni, hogy az előbb taglalt technikai-elméleti szemelvényeket zenei művek egészítik ki, melynek fontosságát kihangsúlyozza a szerző. A Kerényi Miklós György és Kerényiné Kéri Margit által összeállított Énekiskolák négy kötetből állnak. Fejezetemben csak az elsőt elemeztem, de fontos megjegyezni, hogy az összes kötet érdekes lehet még egy laikus számára is. Nem beszélve azokról a személyekről, akik mélyrehatóbban foglalkoznak az énekléssel. A kották kiadását az Editio Musica Budapest segítette 1967-ben.

Ha az első kötetet kezünkbe vesszük, láthatjuk, hogy a kiadó néhány gondolatban rögzíti, hogy a kiadvány egészének vagy bármely szegmensének a másolása engedély nélkül sérti a szerzői jogi törvényt. Amennyiben jogtiszta kottát használunk, megbecsüljük a szerzők és a kiadó munkáját. A kiadás kapcsán még fontos megemlíteni, hogy az általam kiválasztott első kötet megjelenése 1967-ben volt (Copyright 1967 by Editio Musica Budapest). Alapvetően énekhangra és zongorára íródott zenei alkotásokat találunk a kottában, de korábban már említettem, hogy kivételek is akadnak bőven

Én azt gondolom, ez a fajta változatosság nagyon izgalmassá teszi a kötetet. Magyar nyelven szerepelnek a művek, de láthatjuk, hogy más nemzetek alkotásai is helyet kapnak az összeállításban. Cseh, francia, német, norvég, olasz, orosz, skót népdalokat is tanulhatunk, valamint néger spirituálékat. Mozgalmi dalok is feltűnnek a kotta végén. Következésképp elmondhatjuk az előbbieket alapján, hogy a művek nem csak a különböző kultúrák szerint vannak taglalva, a szerzők más szempontokat is figyelembe vettek. A mindössze 92 oldalas kötet igen erősen a tanulók műveltségét szolgálja. Aki a könyvben megszerezhető tudás birtokába kerül, készségeit, képességeit igen könnyen fejleszteni tudja segítségével.

A következő egységben a kötet felhasználhatóságának bemutatására kerül sor, melyből kitűnik, hogy a kiadvány rendkívül sokoldalú. Változatos módon lehet hasznosítani a benne lévő ismereteket, tudást. Felhasználhatjuk a gyűjteményt arra, hogy zenei készségeinket fejlesszük, a népdalok megtanulásával a régebbi idők problémáit, szépségeit is megismerhetjük. Hagyományaink felelevenednek azáltal, hogy megtanuljuk ezeket a remekműveket. Következésképpen elmondhatjuk, hogy a kötet kitűnően

alkalmas zenei alkotások elsajátítására. Mindemellett elméleti tájékozottságra is szert tehetünk. Azt gondolom, hogy egy nem zenész számára is érdekes lehet a hangszervekről, az emberi hangnak a fizikájáról, hallószervünkről, hangzóképzésről, az artikulációs szervek működéséről, hangszalagfunkciókról, hangindításokról, az emberi hangnak a rezonanciájáról, mutálásról, légzésről és testtartásról olvasni. Mi sem bizonyítja jobban a kötet használhatóságát, mint ezeknek a témáknak a feldolgozása. Véleményem szerint egy beszédhibás személynek is hasznos lehet a könyv. Útmutatót kaphatunk bizonyos problémák felfedezéséhez, kezeléséhez. Gyakorlati feladatok elsajátítására is lehetőség van, akár a korábban említettek tükrében. Nem beszédhibás személyek fejlődésében ugyancsak fontos szerepet játszik.

A harmadik részben technikai fogásokat is megismerhetünk. Ha a különböző játékos gyakorlatokat nap mint nap ismételtetjük, rutint szerezhethetünk abban, hogyan fejleszthető minél könnyebben a tanítvány.

Személy szerint én abban látom a kötet jól használhatóságát, hogy kiterjed több ismeret elsajátítására. Egyrészt zenei alkotások megtanulásával fejleszthetjük magunkat, másrészt pedig elméleti gondolatok megismerésére is lehetőség van. Harmadrészt: a technikai fejlődés alternatíváját is megcsillantja előttünk

A következő egységben méltatni fogom a szerzők munkáját azzal, hogy kiemelem a pozitív értékeket a kötetben. Minősítő véleményformálásomban összegzem az általam hasznosnak vélt gondolatokat. Kritikai értékelésem a következőképpen hangzik: a kötet jó és nemes céllal jött létre, az emberek segítségét és tudásgyarapítását szolgálja. A szakismereti tudás különböző formában jelenik meg benne. Többek között ez az, amiért nekem tetszik. Sok szempontból segíthetjük az éneklést. Elméleti aspektusból, de a kották segítségével a gyakorlatban is alkalmazni tudjuk a leírtakat. Ahogy azt már korábban említettem egy nem énekes számára is hasznos, érdekes lehet a gyűjtemény. Általános fiziológiai tájékozottságot ad az olvasónak. Személy szerint én támogatom azt a gondolatot, hogy egy témát minél több szemszögből közelítsünk meg, ezáltal sokkal teljesebb képet kapunk az adott tárgykörrel, mélyebb lesz tudásunk. Módszeresen felépített gyűjteményről van szó, ami további három kötetrel bővült. Ezek szintén bizonyos séma mentén vannak felépítve. A negyedik kötet¹² például a kamarazene magasabb szintre való emelését segíti, a társasének problematikájába, gyönyörűségeibe vezeti be a zenélni vágyót. Visszatérve az első gyűjteményre, az is tetszik, hogy

¹² Kerényi Miklós György és Kerényiné Kéri Margit (szerk.): „Társasének Énekiskola IV. kötet.” Budapest: Editio Musica Budapest, 1985.

betekintést nyerhetünk a régi idők népdalaira és ezek megtanulásával megőrizzzük hagyományainkat. El tudom képzelni a kötetet más borítóval, belső kivitelezéssel, de szerintem nem sokakban fogalmazódik meg ez a gondolat és a tartalmat illetően nem változtat a tényeken.

Reflexió: Véleményem szerint egy nagyon hasznos zeneközpontú kötetel állunk szemben. Korábban már megjegyeztem, hogy nemcsak zenészeknek, énekeseknek lehet igen érdekes. Többoldalúsága kapcsán használhatjuk egyéb ismeretek elsajátítására is. Például fiziológiai tájékozottságra is szert tehetünk. Én akkor döbbsentem rá igazán Kerényi Miklós György és Kerényiné Kéri Margit kötetének hasznosságára, amikor a saját példányomat jobban elkezdtem tanulmányozni. Szerintem az Énekiskola I előnye a sokszínűség. A fiziológiai egységek után a különböző hangzókról tanulhatunk és gyakorlatok elsajátítására is mód van. Ezen felül letűnt idők népdalait sajátíthatjuk el, amik számomra nagyon kedvesek. Szívhez szóló zeneműveket ismerhetünk meg. Mindig központi témákat dolgoznak fel ezek a művek, hozzásegítve a növendéket saját tapasztalatai kamatoztatásához. Egyszerűnek tűnhetnek, de világraszóló élményekhez segíthetik a tanulót. A legato, valamint non legato éneklésről is olvashatunk. Idegen népdalokkal van színesítve, fűszerezve. A gyűjtemény mozgalmi dalokkal is kiegészül. A legvégén a beszédhibák javításáról is szó esik, valamint zenei alapelemekről. Azért említettem meg újra a leírtakat, mert szerintem ezek által lesz teljes a kötet és kiemelkedő gondolatoknak tartom. Komplexitása említésre méltó. Kerényi Miklós Györgynek számos írásáról olvashatunk még más könyvekben¹³, kötetekben. Gondolhatunk akár a következő énekiskoláira is, melyeket szintén Kerényiné Kéri Margittal közösen állította össze. Ezeket a zeneközpontú köteteket kezdőknek, zeneiskolásoknak javallottak. A tanulók zenei fejlődését segítik, mivel a művek szisztematizálva vannak bennük. Rendszerezve van az anyag és bizonyos sémákat követve haladnak a szerzők. Összegzésül azt tudnám megemlíteni, hogy én kedvelem az olyan összeállításokat, amik többértékűek, így sokkal teljesebb képet kapunk az éneklésről, mivel több szempontból van megvilágítva e kérdéskör. Szeretem az elméleti vagy elméletibb ismeretek elsajátítását is, ezért tartottam érdekesnek a kötetet.

¹³ Kerényi Miklós György: *Az éneklés művészete és pedagógiája*. Budapest: Zeneműkiadó, 1985

5. Az egész életen át tartó tanulást megalapozó kompetenciák fejlesztése: Számítógéppel segített tanulás

A mai világban nagyon sok mindent kizárólag csak az interneten keresztül tudunk lebonyolítani. A személyes találkozások által megoldott feladatok egyre kevésbé vannak jelen életünkben, ezért fontos, hogy kiigazodjunk a „virtuális valóságban”. Sokan talán azt gondolják, hogy egy zenész ember számára nem kulcsfontosságú az internethasználat. Ezt a vélekedést azonban bizonyos helyzetek felülírják. Például most, a világjárvány idején, amikor minden zárva van, óriási teret nyernek az internet nyújtotta segítségék. Én mostanáig úgy vélekedtem, hogy az internet számomra szinte fölösleges. Valószínűleg ez azzal is összefüggésben lehet, hogy az én gyerekkoromat még jelentős mértékben nem befolyásolta a digitális világ. A legújabb generáció nagyon különbözik a korábbiaktól, mivel az internethasználat átszövi a mai diákok mindennapjait¹⁴. Úgy gondoltam korábban, hogy kikölcsönzöm az aktuális kottát, amire szükségem van és ezzel meg is oldottam a problémát. De most árnyaltabban látom ezt a kérdést.

A számítógéppel segített tanulás kapcsán fogok zene és kottakereső programokról, valamint elektronikus könyvtárak internetes elérési címlistájáról írni. Ezek egy zenész ember számára igen meghatározóak lehetnek.

Először néhány zenekereső programról fogok írni. Elsőként gondolnék a YouTube-ra. Rengeteg ember használja ezt az oldalt világszinten. Egy énekes számára óriási lehetőség, hogy különböző videókra rá tud keresni a YouTube-on. Világhírű előadók felvételei kerülnek hozzánk karnyújtásnyira. Azt gondolom, hogy kevésbé jó produkcióknak is fültanúi lehetünk. Nyilván nem képes mindenki a legmagasabb szinten elsajátítani ebben az esetben egy zenei művet, de szerintem jobban kellene cenzúrázni a tartalmakat. Viszont ez a fajta különbség legalább hozzásegíti a hallgatót, hogy megfogalmazza magában a következő kérdést: ez a produkció miért tetszik nekem, az meg miért nem? Véleményem szerint a YouTube használata nem túl bonyolult. Nyilván most a kereső funkciójára gondolok, amit szerintem a leginkább használnak. Egy adott mezőbe beírjuk, amiről tartalmakat szeretnénk keresni és a számítógép kidobja a különböző találatokat.

¹⁴ Buzás Zsuzsa: „Információs és kommunikációs technológia alkalmazása a zeneoktatásban - A hagyományostól a modern módszerekig.” *Parlando* 2012/5. sz. (2012.05.) <http://www.parlando.hu/2012/2012-5/2012-5-02-Buzas.htm> (2021.04.21)

A következőben a Spotify-ról szeretnék írni, aminek szintén nagy felhasználói táborra van. A zenékre különbözőképpen tudunk rákeresni. Zeneszerzők, albumok, lemezkiadók, műfajok és lejátszási listák alapján. Előnye ennek az oldalnak, hogy a hirdetések nem szakítják meg a tartalmakat és teljes egészében végig tudjunk nézni, hallgatni azokat. Véleményem szerint a YouTube és a Spotify is hasznos lehet nekünk, zenészeknek.

A következő említésre méltó oldal az az IMSLP¹⁵¹⁶. Egy virtuális kottatárról van szó, ami rengeteg tartalmat közvetít. Többször használtam tanulmányaim során amikor nem volt lehetőségem könyvtárba menni vagy ha a helyzet megkívánta. Ez egy olyan kottagyűjtemény, amely ingyenes letöltésre jogosít. Rá tudunk keresni akár zeneszerzőkre is, de több szűrő áll rendelkezésünkre.

Fontos még megemlítenem a LiederNet¹⁷ oldalt. Vokális kompozíciók fordításait ismerhetjük meg ezen az internetes felületen. Különböző nyelveken jelennek meg. Széles választék áll rendelkezésünkre, ami katalogizálva van.

Az Oxford Lieder¹⁸ oldal is igen hasznosnak bizonyul. Rengeteg zeneszerző életébe tekinthetünk bele és úgyszintén lehetőségünk van fordításokat olvasni, ha rámegyünk az internetes felületre. Különböző elektronikus könyvtárak is elérhetőek számunkra. Ezek igen nagy tudás lehetőségét kínálják nekünk. Sok zenei ismeret alapjait és specifikumait is megtaláljuk, ha keresgélünk ezeken a felületeken.

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemnek is van könyvtára, illetve annak internetes változata is elérhető számunkra¹⁹. Az online katalógus lehetőséget nyújt, hogy bárki „vendégként” is keresgélhessen. Rengeteg szűrő áll rendelkezésünkre, amik által pontosabb keresésre tehetünk szert.

Számomra még meghatározóak voltak a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár által nyújtott információk. Zenei Gyűjteménye²⁰ a zenei ismeretterjesztést, oktatást tűzte ki célul. Specifikus kutatásra nyújt lehetőséget. Információszoigáltató intézményről van szó ahol közösségi és kulturális események is szoktak lenni. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Zenei Gyűjteményének is van online változata. Rengeteg érdekességet ismerhetünk meg, ha meglátogatjuk ezt az oldalt.

¹⁵ https://imslp.org/wiki/Main_Page (2021.02.24.)

¹⁶ Lásd Mellékletek/6. melléklet

¹⁷ <https://www.lieder.net/lieder/> (2021.02.24.)

¹⁸ <https://www.oxfordlieder.co.uk/> (2021.02.24.)

¹⁹ <http://aleph.lfze.hu/F?RN=372715182> (2021.02.24.)

²⁰ <https://www.fsze.hu/music> (2021.02.24.)

A korábban említett oldalak mindegyike hasznos lehet a zene iránt érdeklődőknek. Számos könnyebbséget tudnak jelenteni, ha ezek működését megismerjük. Úgy gondolom, hogy egy mai zenész számára ezek az oldalak igen hasznosak lehetnek.

Reflexió: A zenei és kottakereső programok, valamint az elektronikus könyvtárak egyre inkább előkerültek nálam is. Nyilván, egy mindenki számára ismert dalra könnyebben rátalálunk az interneten... Viszont, ha az ember a zenei szakmát választ nem árt, ha speciális vagy hasznos oldalakhoz folyamodik, amik megkönnyítik az ismeretszerzést.

Tanulmányaim során a következő oldalak sűrűn előkerültek: YouTube, Spotify, IMSLP, LiederNet, Oxford Lieder, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemnek, valamint a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Zenei Gyűjteményének az online változata. Azért tartottam fontosnak ezeket az internetes felületeket kiemelni, mert úgy gondoltam, ha én használom, mások számára is hasznosak lehetnek.

6. A tanulási folyamat szervezése és irányítása: A szakmai gyakorlatról

Egyetemi tanulmányaim végén sok hasznos ismeretre tettem szert. Ezeket az ismereteket passzívan vagy aktívan volt szerencsém elsajátítani attól függően, hogy hospitálnom kellett vagy éppen gyakorlatoznom a különböző korú, típusú, felkészültségű növendékekkel. A szakmai gyakorlat²¹ számomra nagyon meghatározó volt. Úgy gondolom, hogy ennek köszönhetően könnyebb lesz áthidalni az elméleti-gyakorlati tudás közti szakadékot. Az előbbi ismereteket inkább a tanulóévek során gyűjti össze az ember, a másik a munkahelyeken elvárt alapkövetelmény. A szakmai gyakorlat során megszerzett tapasztalatok növelik a munkához jutás és a szakmai sikerek esélyét²². Írásomban ennek egészéről szeretnék beszámolni. Részletesen leírom a következőkben, hogy melyik óra miként tett hozzá személyiségemhez és összefoglalom az általam tapasztaltakat.

Az Egyéni tanítási gyakorlat órán nagyon érdekes volt megtapasztalni, hogy milyen is egy énekóra tanári szemszögből. Azt a konklúziót vontam le a szakmai gyakorlat egészéről, hogy elég gyorsan kell reagálni a különböző helyzetekre, hogy az óra gördülékenyen menjen. Nem áll nagyon hosszú idő rendelkezésünkre, ha egy kicsit beszélgetünk a növendékkel, vagy elővesszük a különböző kottákat, taneszközöket. Okosan kell beosztani az időt. Szerencsés volt az, hogy kezdetben az énekórákon csak hospitáltunk és utána kezdtünk el a tanítani. Ellestük a szakmai módszereket és rálátást kaptunk a tanulók személyiségére, viselkedésére, felkészültségére. Ezt követően már könnyebb volt a gyakorlatban boldogulni. A Szaktárgyon kívüli hospitálások, vagyis a zongoraórák is hasznosak voltak. Különböző karakterű növendékeket ismertem meg. Volt olyan tanuló, aki érzékenyebben reagált egy helyzetre, míg egy másik harsányabb lett tőle. Sokszor elgondolkodtam azon, hogy én kivel hogy bánnék. Egyformán vagy másképp? A Csoportos zenei gyakorlat óra kapcsán kisebb korosztályhoz volt szerencsém. Itt rajzolódott ki bennem leginkább, hogy muszáj gyorsan reagálni a különféle helyzetekre, mert a kicsi gyerekeknek könnyebben elterelődik a figyelme. Csoportban zajlottak a szolfézsórák, amik bizonyos értelemben nehezítették a tanár feladatát. Sok énekes feladatot kaptak a gyerekek, amikhez koreográfiák is tartoztak. Az órák nagyon jól fel voltak építve. Örülök, hogy ezeken is részt vehettem.

²¹ Lásd Mellékletek/ 7. melléklet

²² N.N.: "A szakmai gyakorlat szerepe" Tempus Közalapítvány (2016.10.) <https://tka.hu/nemzetkozi/6430/a-szakmai-gyakorlatok-szerepe> (2021.04.21.)

Összességében nagyon elégedett vagyok az egész szakmai gyakorlattal kapcsolatban. Olyan tapasztalatokhoz segített hozzá, melyek megszerzéséhez máshol nem lett volna lehetőségem.

Reflexió: Felsőoktatási képzésem végén zajlott a szakmai gyakorlat. Különböző zenei tárgyú órákat látogattam, amik bővítették a tudásomat. Gondolok itt az Egyéni tanítási gyakorlatra, a Szaktárgyon kívüli hospitálásra vagy a Csoportos zenei gyakorlatra. Más-más tanárokat, módszereket ismertem meg, nem beszélve a különböző növendékekről. Nem gondoltam volna, hogy ilyen hasznos lesz ez az időszak a tanulmányaimat illetően. Minden tanártól tanultam valamit és nem utolsó sorban a tanulóktól is. A sok óra egyre inkább tisztát képet rajzolt ki bizonyos helyzetekről, személyekről. Nagyon sok tapasztalatot halmoztam fel, amit beépítettem eddigi ismereteim közé és különféleképpen alkalmaztam azokat az újabb kihívásokkal szemben.

7. A pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazása: Gyerekekkel, szülőkkel és tanárokkal készített interjúk vázlata

Fontos, hogy egy intézmény kapcsán bizonyos kérdésekre egyértelműen válaszolni tudjunk. Írásom gyerekek, szülők és tanárok véleményére alapoz. Az ének- és zenetanulásról, valamint a zeneiskoláról fogok kérdezni. Ezek a kérdések egy interjú²³ keretein belül zajlanak.

Azt gondolom, hogy nélkülözhetetlen a megfelelő kommunikáció az élet minden terén. Fontos, ha gyerekünket, gyerekeinket beíratjuk egy zeneiskolába, előtte érdeklődünk, hogy milyen is az adott intézmény. Ezt követően is kötelező tisztában lenni, hogy a gyerek milyen irányba tart, jó kezekbe került-e? Milyen hatással van rá a tanulás és az iskola? A gyerek szemszögéből is érdekes lehet a zenetanulás: szereti? Ha igen, miért?

Nyilván a tanárokból is megfogalmazódnak bizonyos gondolatok: szeretem-e, amit csinálók? Milyenek a munkakörülmények?

Ilyen jellegű kérdések merültek fel interjúmban, amit két gyerekkel, szülővel és tanárral készítettem a Miskolci Egressy Béni-Erkel Ferenc Alapfokú Művészeti Iskolában. Elgondolkodtató válaszok²⁴ születtek, amik pozitívak voltak. Az interjú során született válaszok kapcsán bizakodóak lehetünk és bátoríthatjuk társainkat, hogy a zenetanulást elkezdjék, mert az éneklésnek, zenének gyógyító ereje van. Legyen szó fiatalabb vagy idősebb személyről. A különböző eredmények azt mutatják, hogy zenei intervenció jó hatással van a stressz csökkentésére, valamint a viselkedésmintázatok javítását is elősegíti²⁵. Ezen kívül a fájdalom érzetét, a szorongást is enyhíti.

Az interjú hat személy véleményét tükrözi. Általánosságban elmondhatjuk: a zenetanulással kapcsolatos tapasztalatok pozitívak voltak, a gyerekek, szülők és tanárok egyaránt méltatták a zeneiskolai tanulást, tanítást.

²³ Lásd Mellékletek/8. melléklet

²⁴ Lásd Mellékletek/9. melléklet

²⁵ Csépe Valéria: „A zene hatása a fejlődésre és lehetőségei a gyermekgyógyászatban.” *Gyermekgyógyászati továbbképző szemle* 22/2. sz. (2017.05.): 83-88. old. 88. old. http://real.mtak.hu/73032/1/Csepe_Gyermekgyogyaszat_2017_u.pdf (2021.04.21)

8. melléklet – interjú vázlat

	Első szülő	Második szülő	Első növendék	Második növendék	Első tanár	Második tanár
Miért van jó hatással gyermekére a zene, az énektanulás?						
Milyen pozitív dolgokat tapasztalt a zeneiskolában?						
Mit szeretsz a zene- és énektanulásban?						
Miért szereted a tanáraidat?						
Mit szeret a munkájában?						
Milyen pozitív munkakörülményeket tapasztalt?						

Reflexió: Interjúmban olyan kérdéseket tettem fel, amikre jó esetben hezitálás nélkül tudja az ember a választ. Ezek a gondolatok szerintem a gyerekekben, szülőkben és tanároknak is megfogalmazódnak. Ezért gondoltam, hogy a kérdések által jobban rálátunk a különböző véleményekre, amiket érdekes lehet kívülről olvasni.

8. Szakmai együttműködés és kommunikáció: Külső szervezetekkel való együttműködés

Azt gondolom, hogy a zene világában is fontos a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás. A másokkal való együttműködés megkönnyítheti a mi munkánkat is. Az egyik személy ebben jó, a másik abban, de a különböző intézményeknek is megvan a maga specifikuma. A kommunikáció sok mindennek az alapvető feltétele. Ha például elindulunk egy versenyen, más körökben fogunk mozogni. Nyitottan, érdeklődően, kommunikatíván kell hozzáállni egy ilyen helyzethez is. Ezáltal új utak nyílhatnak meg előttünk. Lehetőségek tárházával találhatjuk szembe magunkat. Új diákokkal, tanárokkal és kollégákkal ismerkedhetünk meg. Szakmai és emberi kapcsolatok köttethetnek. Ezért fontos az együttműködés.

A következőkben az Egressy Béni Zeneiskola külső szervezetekkel való együttműködéseiről lesz szó²⁶. Az iskola (nyilvános) honlapján keresgélve több információra is akadtam, ami a témával kapcsolatos. A Miskolci Egressy Béni-Erkel Ferenc AMI közös rendezvényen vett részt a Miskolci Szimfonikus Zenekarral a Művészetek Házában. Ennek az eseménynek a neve „Hang-Ár” volt. Ebből mit tudhatunk meg? A zeneiskola egyrészt együttműködött a Miskolci Szimfonikus Zenekarral, másrészt pedig a Művészetek Házával. A Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézettel is szövetséget kötött. A Zenepalota - Bartók teremében a következő rendezvények voltak megtartva: „Magyar Dallamok” - V. Miskolci Tehetségnap (2020. november 14.), I. Növendékhangverseny (2020. november 28.), Kisharang Advent (2020. december 19.), II. Növendékhangverseny (2020. január 30.), III. Növendékhangverseny - „Rendhagyó” (2021. március 06.), IV. Növendékhangverseny - Együttesek Hangversenye (2021. április 17.)

A következőkben idézeteket szeretnék megosztani, amik a külső szervezetekkel való szakmai együttműködésre utalnak, alapoznak.

„Iskolánk ismeretterjesztő koncertekkel, hangszerbemutatókkal, karácsonyi koncertekkel, játékonysági hangversenyekkel teszi színesebbé, gazdagabbá a város intézményeinek zenei, kulturális életét.”

„Több évtizedes hagyománya van intézményünkben a zenei versenyek, találkozók rendezésének. Iskolánk 1981-1996-ig hat alkalommal rendezte meg a Zeneiskolai Gordonka-tanárok Országos Versenyét. Visszatérő jelleggel iskolánkban mérik össze

²⁶ <http://www.egressy-erkelzeneiskola.sulinet.hu/egressytortenet.html> (2021.02.24.)

tudásukat a megye, illetve a régió legtehetségesebb hegedű, furulya, valamint gordonka szakos növendékei. Az Észak-magyarországi Zeneiskolások Gordonkás Találkozója iskolánk legnagyobb múltra visszatekintő rendezvénye, mely 1978-tól fokozatosan szélesedett regionális méretűvé, majd pedig felvette a kezdeményező Gombás Ferenc gordonkaművész nevét. A Borsod- Abaij- Zemplén megyei Zeneiskolások Hegedűs Találkozóját 1989-ben, a Megyei Furulyás Találkozót pedig 1994-ben rendeztük meg első alkalommal. Ugyancsak nagy érdeklődésre tartott számot az iskolánk által szervezett Vrana József Ütős és Dobos Fesztivál, melynek a Művészetek Háza adott otthont.”

„Az Egressy Béni Zeneiskola szakmai kapcsolatot tart fenn Miskolc valamennyi, illetve a megye és az ország számos zeneoktatási intézményével. Közös tanári koncertek, vonószekari hangversenyek mélyítették el kapcsolatunkat a debreceni Simonffy Emil Zeneiskolával. Iskolánk legtehetségesebb növendékei rendszeresen fellépnek a nyíregyházi Vikár Sándor Zeneiskola által évente megrendezett reprezentatív „Nemzetközi Gála” hangversenyen.”

„Együtteseink, legkiválóbb szólistáink külföldi vendégszereplései során cserekapcsolat alakult ki többek között, Várna, Tampere, Thessaloniki, Cervera, Nagyszőlős, Rastatt, Kassa város zeneiskolaival. A színvonalas szereplésekkel iskolánk nemcsak országos, hanem európai elismertségre is szert tett, mellyel tovább erősítette Miskolc város hírnevét.”

A korábban említettekből kiderül, hogy a zeneiskola egyik alapvető célja a jó kapcsolatok ápolása. Az idézeteket azért emeltem ki, hogy nyilvánvalóvá váljon az olvasó számára a szakmai együttműködés és kommunikáció, valamint az, hogy a külső szervezetekkel való együttműködés elengedhetetlen az intézmény fejlődéséhez.

Reflexió: A zeneiskola pedagógusai és növendékei a kezdetektől fogva résztvevői a belföldi és külföldi rendezvényeknek segítve a kulturális élet virágzását. Kitűnik, hogy milyen széleskörű kapcsolatrendszerrel rendelkezik az intézmény. A zenetanárok a közjóért dolgoznak. Támogatni kell azon személyeket, akik egy nemesebb célért munkálkodnak. Ez a támogatás lehet egy szép és hatékony együttműködés is.

9. Önművelés, elkötelezettség a szakmai fejlődésre: Egy szakcikk összegzése és értékelése

Írásomban Fábián János cikkét²⁷ fogom ismertetni. A Parlando zenepedagógiai folyóirat egyik énekközpontú eleméről van szó. A szerző gondolatait összegezve leírja az általa fontosnak vélt, énekléssel kapcsolatos főbb összetevőket. Magánének tanárként lehetősége nyílt az emberek lelkivilágába jobban betekinteni. Ezáltal nagyon érdekes kérdéseket feszeget írásában. Hangképzést tanít az Ének-zene Tanszéken az Eszterházy Károly Főiskola Bölcsészettudományi Karán, ennek tapasztalatait dolgozza fel. A cikk után található kis egységből más is kiderül. Nemcsak tanárként ismert. Oktatói tevékenysége mellett énekművészként is a zene szolgálatába állt.

Fábián János írására azért esett választásom, mert címe igencsak felkeltette figyelmemet. Ezt értelmezve arra gondoltam, hogy olyasvalamiről lehet szó, hogy amikor az ember teljes odaadással énekel, megnyílik előtte a világ. Elolvasván a cikket, valamelyest más képet kaptam, részletezőbb okfejtés tárult szemem elé. A szöveg egységekre van szedve és én ezek mentén szeretnék haladni.

Az első rész mindössze négy sorból áll. Azonban ez nem zárja ki, hogy több érdekes gondolatot is találjunk benne. Rögtön az első mondat azt akarja láttatni velünk, hogy az éneklés által jobban megismerhetjük magunkat. Szerintem a tréning szó kapcsán arra utal a szerző, hogy lehetőségünk nyílik önmagunkat fejleszteni, legyen szó akár gyengeségeinkről vagy erősségeinkről. A harmadik mondatban azt írja a szerző, hogy egy éneklő ember kapcsán pszichológiai tényezőket is megfigyelhetünk. Ilyen kérdések merülhetnek fel például: miért énekel valaki mindig halkán vagy miért megy ki mindig görbe háttal a színpadra? Ennek mi lehet az oka? Ezekre sokszor megtalálhatjuk a választ, ha a növendéket jobban megismerjük. Esetleg hiányzik belőle az általános határozottság? Ennek is különböző okai lehetnek. Lehet beszélni fizikai adottságokról, állapotokról, de az sem kizárt, hogy más áll a háttérben. Talán pszichés tényezőkről lehet szó, mint azt már korábban említettem. Ezek kapcsán lehet változtatni, persze esettől függően. Van egy másik oldala is az éremnek. Valaki miért teljesít szinte mindig jól? Mert megismerte, kiismerte magát és ez magabiztossággal tölti el. Ezekkel a pozitív tulajdonságokkal már rendelkezik, ezek már benne léteznek, beléivódtak. Fábián János következő érdekes gondolata:

²⁷ Fábián János: „Amikor a lélek énekel.” *Parlando* 2012/2. sz. (2012.02.) <http://www.parlando.hu/2012/2012-2/2012-2-49.htm> (2021.04.20.)

„A profi énekes megtanulja, hogyan uralja érzelmi világát, hogyan kapcsolja ki illetve be lelki motorjának mozgatórugóit attól függően mire van szüksége az adott darab prezentációjához. Mi a helyzet azonban a kezdő énekes növendékekkel? A kezdők általában azt mutatják, ami van... puritán módon, lecsupaszítva átadnak egy szeletet legbensőbb énjükből... Egy énektanárnak erre éppúgy vigyáznia kell, mint arra, hogy megfelelő mederbe terelje a még nyers énekhangot.” Visszafelé haladnék az idézett szöveg kapcsán. Szerintem nagyon érdekes világot tár elénk egy kezdő énekes kinevelése. Csupa örömmel járhat, de ahogy azt az idézett szöveg utolsó része is elárulja, nagy felelősséggel jár a feladat. A növendék jobb esetben megnyílik tanárának. Megmutat legbensőbb énjéből egy kis szeletet. Erre vigyázni kell, ahogy arra is, hogy az illető tapasztalatlanságából kifolyólag nehogyan téves hangképzésben részesüljön. Egy profival máshogy bánunk. Ő sokkal inkább tisztában van saját képességeivel, azzal, amit már elsajátított. Jobban tudja uralni érzelmi világát, az izgalmi helyzet kevésbé befolyásolhatja teljesítményét.

A következő egységben az éneklés különböző pozitív hatásairól esik majd szó. Ezeket pszichológiai, pszichoterápiás, mentálhigiénés vagy fizikai kutatások bizonyítják. Példaként arról olvashatunk, hogy olyan embereken segített az éneklés, akik agyvérzést szenvedtek és sérült a beszédközpontjuk. A zene segítségével regenerálódásuk rövidebb ideig tartott. Nagyon tetszik az a gondolat, hogy egy énektanárnak az is feladata, hogy minél inkább megismerje a tanítványt. A tanár a kutató, növendéke pedig a kutatás alanya. Nem könnyű ez a fajta feltárás, de a fejlődést szolgálja. Olvashatunk a bizalomról is. Mennyire fontos, hogy ezt kiépítsük!

Írásában a technikai problémák is előkerülnek, amikhez lelki okok párosulnak. Ez már a következő nagy egységben jelenik meg. Az utolsó blokk rengeteg érdekes és tanulságos gondolatot tükröz. Lehet gondolni például a feszítésre, szorításra... Mi az oka ezeknek? Az anatómiában is lehet keresni a választ. Azonban különböző eseteket ismerhetünk meg az idő előrehaladtával. Kevésbé tudományos dolgok is felmerülhetnek. Előfordulhat, hogy növendékünknek családi, párkapcsolati, egyéb problémái vannak. Ezekre más a gyógyír. A szövegben a következő utalásokat kapjuk erre: *„Észre kell vennünk, hogy a feszítés, szorítás (ahogy már maga a szó is lefesti jelentését) olykor sokkal mélyebb problémákban gyökerezik.”* A következőkben szintén a zenélés pozitív hatásairól lesz szó és arról, hogy a tanulás első fázisában mire kell koncentrálni. A szerző vélekedése hasonló: *„Az éneklés könnyed, üde és felszabadító... ha hagyjuk magunkat felszabadítani. Hiszem, hogy a kezdeti időszakokban fontosabb ennek a könnyedségnek a*

kialakítása, mint a kristálytiszt hangok „kikényszerítése”. ” Egy másik érdekes gondolat: „Összetéveszthető az előítélet az elvárással, holott ez a két fogalom egészen különböző. Az előítélet negatív az elvárás pozitív felhanggal bír.” A szerző szerint az is fontos, hogy a növendékünket megismerjük, megértsük. Ne legyenek prekonceptióink, mert azok tévútra vezethetnek. Elvárásokat azonban igenis lehet támasztani a tanulóval szemben. Szerintem ilyen esetben gondolhatunk a tiszteletre, az órákra való készülésre. Ezek elvárhatók egy tanár-diák együttműködés során. A pihegés, a kapkodó levegővétel, helytelen testtartás és a testbeszéd adódhat jellembeli gátlásból is. Ezeket ki lehet küszöbölni a megfelelő módszerekkel. Legtöbb esetben fiatal növendékkel dolgozunk. Minden kornak megvan a maga jellegzetessége: a tinédzserek sok változáson mennek keresztül, ezért nagy kihívás velük harmónikusan együttműködni. Bizonyos gátlások felszabadulásával közelebb jutunk a különböző megoldásokhoz. A szerző, azaz Fábián János a következőképp vélekedik ezekről: „Elgondolkodtató, hogy mennyi gátlás halmozódhat fel egy tinédzserben, egy huszonéves fiatalkorúban. Ha az éneklésben csak egy részét levetkőzi, máris közelebb jutunk a technikai kérdések megoldásához. Ha nyitott a lélek kinyílik a test.” Az idézett részlet utolsó mondata is nagyon megfogott. Ha jó értelemben véve szabadok vagyunk, szárnyalhatunk és megszűnnek vagy megszűnhetnek a különféle technikai problémák. Rengeteg érdekes gondolatot taglal a cikk, például: „Ha képesek vagyunk barátként, szülőként, partnerként viselkedni egészen új dolgokat tapasztalhatunk. Egy mosolynak egy rövid beszélgetésnek hatalmas ereje lehet. Használjuk bátran!” A kommunikáció sok helyzetet előrevisz és megold. Itt is megjelenik a bizalom, mint olyan. Ha megnyílunk mesterünknek, nekünk is könnyebb lesz és tanárunk is következtetni tud az elmondottakból. Én elképzelhetőnek tartom, hogy minden óra kis beszélgetéssel kezdődjön

„Érdekes lelki összesimulást tapasztalhatunk egy-egy testhez (vagy inkább lélekhöz) illő darab kiválasztásánál. Nagy felelősség a kezdeti időszakban olyan darabok választása, amely felszínre tudja hozni a növendéket magát. Mivel a darabok tanulása igénybe veszi teljes szellemünket (gondoljunk csak arra, hogyan értelmezzük a szöveget a dallamot, hogyan kapcsolódnak össze tudatunkban a különféle motívumok) letükrözi mindazt amit saját tapasztalatainkból hozzá tudunk adni ezen művészi szituációkhoz.” A darabválasztás egy fontos elem, ami összefügg a korrallal. Esszenciális kérdés szerintem, hogy megfelelő témájú, karakterű művekhez nyúlunk. Egy gyerek nincs, vagy kevésbé van tisztában bizonyos témákkal. Ezért fontos, hogy mindenkit a maga szintjén kezeljünk. Olyan témákhoz kell nyúlni elsősorban, amit a tapasztalás által már meg tudunk

valósítani. Nem igazán lehet valamit láttatni, ami még nem született meg bennünk. Persze fokozatosan egyre érettebb, komplikáltabb zeneművek is helyet kaphatnak a növendék repertoárjában a fejlődést elősegítve. Ezenfelül még arra is figyelni kell, hogy az illetőnek milyen a habitusa, karaktere és hangfaja. Ezek mind meghatározó komponensek. Egy profi énekessel máshogy bánunk. Neki már több mindent meg kell tudni valósítani. Az írás így utal erre: *„Természetesen a professzionális énekes nem „válogat” darab és darab között ezért szögezem le, hogy mindez a kezdeti időszakokra vonatkozik.”*

A következőket olvashatjuk arról, hogy mi az örömteli éneklés titka: *„Ha elérjük, hogy a növendék, éneklés közben betekintést engedjen a privát szférájába és közben érzi, hogy ránk bízhatja mindazt, amit egy darabban láttatni enged, viszonylag rövid időn belül elérhetjük, hogy öröm legyen az éneklés.”* És ha boldogan éneklünk, sokkal több kapu nyílik meg előttünk.

A cikk utolsó mondataiban még azt is hangsúlyozza a szerző, hogy nem szabad elzárkózni a különböző műfajoktól. Tiszteljük, hogy a növendék miket kedvel, ezek által mindinkább tisztább képet kapunk. *„Így könnyebben vezethetjük rá a magánéneklés komolyabb műfajainak ösvényére.”*

Reflexió: Azt gondolom, hogy Fábíán János cikke nagyon tanulságos. Terjedelme nem túl hosszú, de tömören leírja mindazt, ami az éneklés kapcsán kulcsfontosságú. „Amikor a lélek énekel” című írásában olyan pszichológiai kérdésekre hívja fel az olvasó figyelmét, ami meghatározó egy tanár-diák kapcsolatban. Véleményem szerint a mai rohanó és teljesítményorientált világban már egyre kevésbé próbálunk bizonyos problémákat megoldani. Nem veszünk tudomást dolgokról, mondván, hogy nincs időnk. Ez a cikk szerintem rávilágít arra, hogy kereséssel, kutakodással sok minden megváltoztatható. Lehet, hogy egy kis beszélgetés olyan hatással bír, ami sorsfordító. A szeretetteljes gesztusok is meghatározók az ember életében. A cikkben a következő utalásokat találjuk az említettek kapcsán: *„Egy mosolynak egy rövid beszélgetésnek hatalmas ereje lehet.”* Én azt gondolom, hogy a boldogság érzéséből lehet a leginkább meríteni. Ezért fontos, hogy problémáinkra megoldást találjunk és élvezettel csináljuk azt, amihez hozzáfogunk. És ha segítünk valakin, az visszahat ránk is. Biztos vagyok benne, hogy létezik ez a fajta tanár-diák „kölcsonhatás”. Most néhány számomra meghatározó és kiemelendő részt szeretnék idézni és egy-egy saját gondolattal kiegészítve. Az első ilyen tézis a következő: *„Az éneklés kétség kívül az egyik legjobb önismereti tréning. Minden egyes hang, minden megtanult darab a testből a testről szól. Megmutatja mindazt, ami bennünk van, vagy éppen ami hiányzik...”* Az idézett szöveg

első és utolsó mondata fogott meg leginkább. Énektanulmányaim során lehetőségem volt jobban megismernem önmagamot és ezáltal a fejlődés képességére is szert tettem. Rájöttem arra, hogy mi az, amivel már rendelkezem és, hogy mik a hiányosságaim. Az idézett rész kapcsán azt fogalmaznám meg, hogy gyakorta találkozom azzal a jelenséggel, hogy valakinek a technikai problémái magánéletének vetületei bizonyos értelemben. *„Sokféle technikai problémához tudnék lelki okokat párosítani.” „Ha nyitott a lélek kinyílik a test.”*

Irodalomjegyzék

- Buzás Zsuzsa: „Információs és kommunikációs technológia alkalmazása a zeneoktatásban - A hagyományostól a modern módszerekig.” *Parlando* 2012/5. sz. (2012.05.) <http://www.parlando.hu/2012/2012-5/2012-5-02-Buzas.htm> (2021.04.21)
- Csépe Valéria: „A zene hatása a fejlődésre és lehetőségei a gyermekgyógyászatban.” *Gyermekgyógyászati továbbképző szemle* 22/2. sz. (2017.05.): 83-88. old. http://real.mtak.hu/73032/1/Csepe_Gyermekgyogyaszat_2017_u.pdf (2021.04.21)
- Csikszentmihályi Mihály: *A fejlődés útja. A harmadik évezred pszichológiája*. Budapest: Nyitott Könyvműhely, 2008
- Fábián János: „Amikor a lélek énekel.” *Parlando* 2012/2. sz. (2012.02.) <http://www.parlando.hu/2012/2012-2/2012-2-49.htm> (2021.04.20.)
- Kerényi Miklós György: *Az éneklés művészete és pedagógiája*. Budapest: Zeneműkiadó, 1985
- Kerényi Miklós György és Kerényiné Kéri Margit (szerk.): „Énekiskola I.” Zeneóra – énekiskolák. I. kötet. Budapest: Editio Musica Budapest, 1967.
- Kerényi Miklós György és Kerényiné Kéri Margit (szerk.): „Társasének Énekiskola IV. kötet.” Budapest: Editio Musica Budapest, 1985.
- L. Nagy Katalin: „A keresztntantervi kompetenciák fejlesztésének lehetőségei az ének-zene területén II. A jövő lehetőségei” *Új Pedagógiai Szemle*, 54/3. sz. (2004.03) 36-51. <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00080/2004-03-ta-LNagy-Keresztntantervi.html> (2021.04.21.)
- N.N.: „Hogyan készítsünk óratervet (célok, feladatok)? Egyéb zenei nevelési irányzatok.” ELTE, TOK (2020.11.) https://www.tok.elte.hu/dstore/document/1544/tp_ea_2020_11_18_oratervezes_iranyzatok.pdf (2021.02.24.)
- N.N.: "A szakmai gyakorlat szerepe" Tempus Közalapítvány (2016.10.) <https://tka.hu/nemzetkozi/6430/a-szakmai-gyakorlatok-szerepe> (2021.04.21.)
- Réthy Endréné: A tanítás – tanulás hatékony szervezése, Budapest: Editio, (2008)
- Szabadi Magdolna: „A szociális kompetencia érzelmi elemeinek fejlesztése zeneterápiás eszközökkel tanárszakos hallgatók körében.” *Iskolakultúra* 26/6. sz. (2016.06): 14-29. old. <http://real.mtak.hu/42005/1/02.pdf>
- Szabó Magdolna: „Az énektanítás módszertana I.” Széchenyi István Egyetem, Varga Tibor Zeneművészeti Intézet Győr (2015.)

https://dtk.tankonyvtar.hu/bitstream/handle/123456789/12661/enektanitas_modszertana_1_sze.pdf?sequence=-1&isAllowed=y (2021.04.21.)

<http://www.egressy-erkelzeneiskola.sulinet.hu/egressytortenet.html> (2021.02.24.)

<https://www.fszek.hu/music> (2021.02.24.)

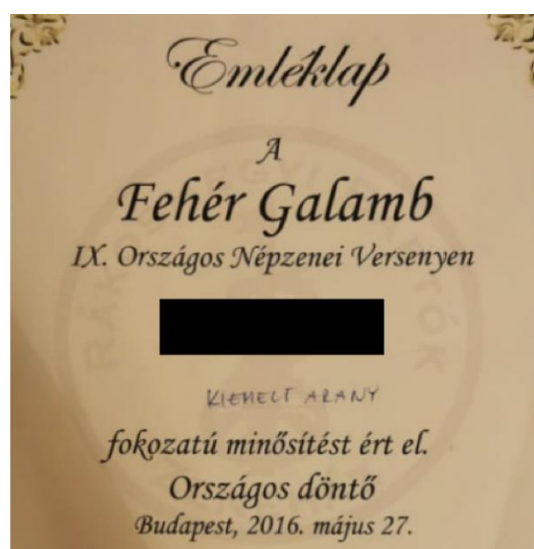
https://imslp.org/wiki/Main_Page (2021.02.24.)

<https://www.lieder.net/lieder/> (2021.02.24.)

<https://www.oxfordlieder.co.uk/> (2021.02.24.)

Mellékletek

1. melléklet – emléklap

2. melléklet – oklevél

3. melléklet – kórus

4. melléklet – óraterv

2. Óraterv				
Dátum: 2021.02.11. Tanár neve: Balogh Sára Növendék neve: [REDACTED] Növendék osztálya: 6. Az óra témája: Járdányi Pál - Röpülj Páva, illetve Keszler Lőrinc - Megrakják a tüzet c. dal megtanulása szolmizálva Az óra cél- és feladatrendszere: rezonanciadús hang kialakítása Kulcsfogalmak: rezonancia; legato; tiszta intonáció; Largo, poco rubato; p; f; Parlando (moderato); mf Felhasznált kotta: Kerényi Miklós György és Kerényiné Kéri Margit: Énekiskola I Editio Musica Budapest				
Időkeret	Az óra menete	Gyakorlatok, módszerek	Tananyag ill. taneszköz	Instrukciók

5 perc	1. (d-r-m-f-sz-f-m-r-d)	„buborék”	tükör	Folyamatosan ellenőrizzük magunkat a tükörben hibáink miatt. Javítsuk azokat.
5 perc	2. végig „r” hangzóval (d-r-m-f-sz-f-m-r-d)	„berregős” skála	tükör	Pergessük az „r” hangot. Képzési helye: foghangzó. A levegő megfelelő áramoltatását segíti.
5 perc	3. i-i-i-i-i-ü-ü-ü-ü-ü-ö-ö-ö-ö-ö-ö (d-m-sz-l-sz-m-d-m-sz-l-sz-m-d-m-sz-l-sz-m-d)	legato-gyakorlat	tükör	A magánhangzókon énekeljünk, ez az instrukció hangozzon el (a negyedik, ötödik és hatodik skála kapcsán is).
5 perc	4. i-i-i-i-i-ü-ü-ü-ü-ü-ö-ö-ö-ö-ö-ö (d-m-sz-d-sz-m-d-m-sz-d-sz-m-d-m-sz-d-sz-m-d)	legato-skála	tükör	A felfebb említett metódus szerint.
5 perc	5. „i, ü, ö” hangzóval (d-m-	staccato-gyakorlat	tükör	A felfebb említett metódus szerint

	sz-d-d-d-d-sz-m-d)			
5 perc	6. „i, ü, ö” hangzóval (d-r-m-f-sz-l-t-d-r-d-t-l-sz-f-m-r-d)	futóskála	tükör	A feljebb említett metódus szerint
15 perc	Új anyag megtanulása szolmizálva: Járdányi Pál - Röpülj Páva	Hangnem: d-moll Ütemmutató: 3/4 Először szolmizálva énekeljük át a dalt. A tanár zongorán játsza a dallamot a növendék segítése céljából. Ha a hangok már stabilan megvannak, próbálkozhatunk a szöveges énekléssel. Végül zongorán kísérjük a tanulót.	Kerényi Miklós György és Kerényiné Kéri Margit: Énekiskola I, 29. oldal, tükör	Előadásmód: Largo, poco rubato Prozódiailag a következőket tudnám javasolni: növendékre válogatja, hogy bizonyos hangokat mennyire nyomatékosítunk. Beszéljük át tanárunkkal a különböző prozódiai súlyok megoldását.
15 perc	Új anyag megtanulása szolmizálva: Keszler Lőrinc - Megrakják a tüzet	Hangnem: d-moll Ütemmutató: 4/4 Először énekeljük el a művet szolmizálva. A tanár zongorázza a dallamot. Ha a hangok stabilak, próbálkozhatunk	Kerényi Miklós György és Kerényiné Kéri Margit: Énekiskola I, 31. oldal, tükör	Előadásmód: Parlando (moderato) Prozódiailag beszéljük át tanárunkkal, hogy kinek mi a javallott megoldás.

		a szöveges énekléssel, majd zongorán kísérik a növendéket.		
--	--	---	--	--

5. melléklet – Kerényi Miklós György és Kerényiné Kéri Margit: Énekiskola I

6. melléklet – IMSLP weboldal

IMSLP
Petrucci Music Library

42,174 works · 104,158 scores · 2,934 recordings · 6,063 composers · 98 performers

Sharing the world's
public domain music.

How to Contribute Works

▼ **Copyright**

This site strives to comply with Canadian copyright laws. If you believe that this site has violated Canadian copyright law, please contact us. Please also read the DMCA Policy page for invoking the copyright laws of the United States.

▼ **News**

- 20 August 2011 – 104,000 scores.
- 18 August 2011 – 42,000 works have scores or parts on Petrucci Music Library.
- 12 August 2011 – 6,000 composers.
- 11 August 2011 – 103,000 scores.

[Older news entries]

▼ **About us**

IMSLP stands for **International Music Score Library Project**. The logo is a capital letter A, taken from the very first printed book of music, the *Harmonice Musices Odhecaton*, published in 1501. Its author, Ottaviano Petrucci, is this library's namesake.

▼ **Featured:**

- Tartini's *L'arte del arco*, published by Luigi Marescalchi.
- The parts for Mendelssohn's complete chamber music for strings, published by C.F. Peters.
- The full scores of Wagner's complete operas, published by Schott, etc.
- Chopin's complete piano music, published as *Fr. Chopin Sämtliche Pianoforte-Werke* by C.F. Peters. Edited by Herrmann Scholtz.
- The first edition and autograph manuscript of Bach's *Einige canonische Veränderungen über das Weihnachtslied: Vom Himmel hoch da komm ich her*, BWV 769, representing the versions BWV 769 and BWV 769a.

[Previous featured music] [Suggest] [Refresh this list]

► **New Scores:**

► **New Recordings:**

Català
Dansk
Deutsch
Ελληνικά
English
Español
Français
Hrvatski
Italiano
日本語
.
한국어
Македонски
Nederlands
Polski
Português
Русский
Suomi
Svenska
Türkçe
中文/繁體中文

7. melléklet – szakmai gyakorlat

JEGYZŐKÖNYV

a hallgató Összefüggő szakmai gyakorlatáról (Osztatlan tanári mesterképzés)

A hallgató neve és Neptun-kódja:

A hallgató szakiránya:

Az iskola neve és címe:

.....

A mentortanár neve:

I. Egyéni tanítási gyakorlat (IX. és X. félév)

teljesítés féléve	Tevékenység	Mentortanár aláírása
	Óravázlatok készítése	
	Tanítás (heti 5 óra)	

	Tehetséggondozás	
	Hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű tanulókkal való foglalkozás	

A mentortanár javasolt osztályzata, esetleges észrevételei és aláírása:

II. Szaktárgyon kívüli hospitálás (IX. és X. félév)

teljesítés féléve	Tevékenység	Mentortanár aláírása
	Szaktárgyon kívüli hospitálás (heti 2 óra)	
	Hangversenyek szervezésében való részvétel	

A mentortanár javasolt osztályzata, esetleges észrevételei és aláírása:

III. Csoportos zenei gyakorlat (IX. vagy X. félév)

teljesítés féléve	Tevékenység	Mentortanár aláírása
	Csoportos zenei gyakorlat (heti 2 óra)	

A mentortanár javasolt osztályzata, esetleges észrevételei és aláírása:

Vélemény a tanárjelöltről (a megfelelő aláhúzandó)

1. Szakmai felkészültsége: kiemelkedő, jó, közepes, hiányos, gyenge
2. Felkészülés a tanítási órákra: nagyon igényes, alapos, változó, felületes, gyenge
3. A szakvezető segítségét, tanácsát: igényli, megfogadja, meghallgatja, szelektálja, elveti, nem igényli, nem fogadja meg, egyéb:
4. Nevelői magatartása: következetes, változó, szigorú, engedékeny
5. Értékelése: reális, a dicséret dominál, a bírálat dominál, rendszeresen értékel, ritkán értékel, egyáltalán nem értékel
6. Szervezőképessége: kiváló, jó, közepes, gyenge, nincs
7. Kapcsolatteremtő képessége: nagyon jó, barátságos, nyílt, zárkózott, nehézkes, közömbös
8. Írásbeli munkája: rendszeres, áttekinthető, nehezen követhető, felületes, zavaros, követhetetlen
9. Módszertani kulturáltsága: kiemelkedő (változatos munkaformák, módszerek) jó, közepes, hiányos (egysíkú), gyenge

Összefoglaló vélemény a hallgató személyiségéről, munkájáról, rátermettségéről:

Dátum:

.....

 mentortanár

PH

igazgató

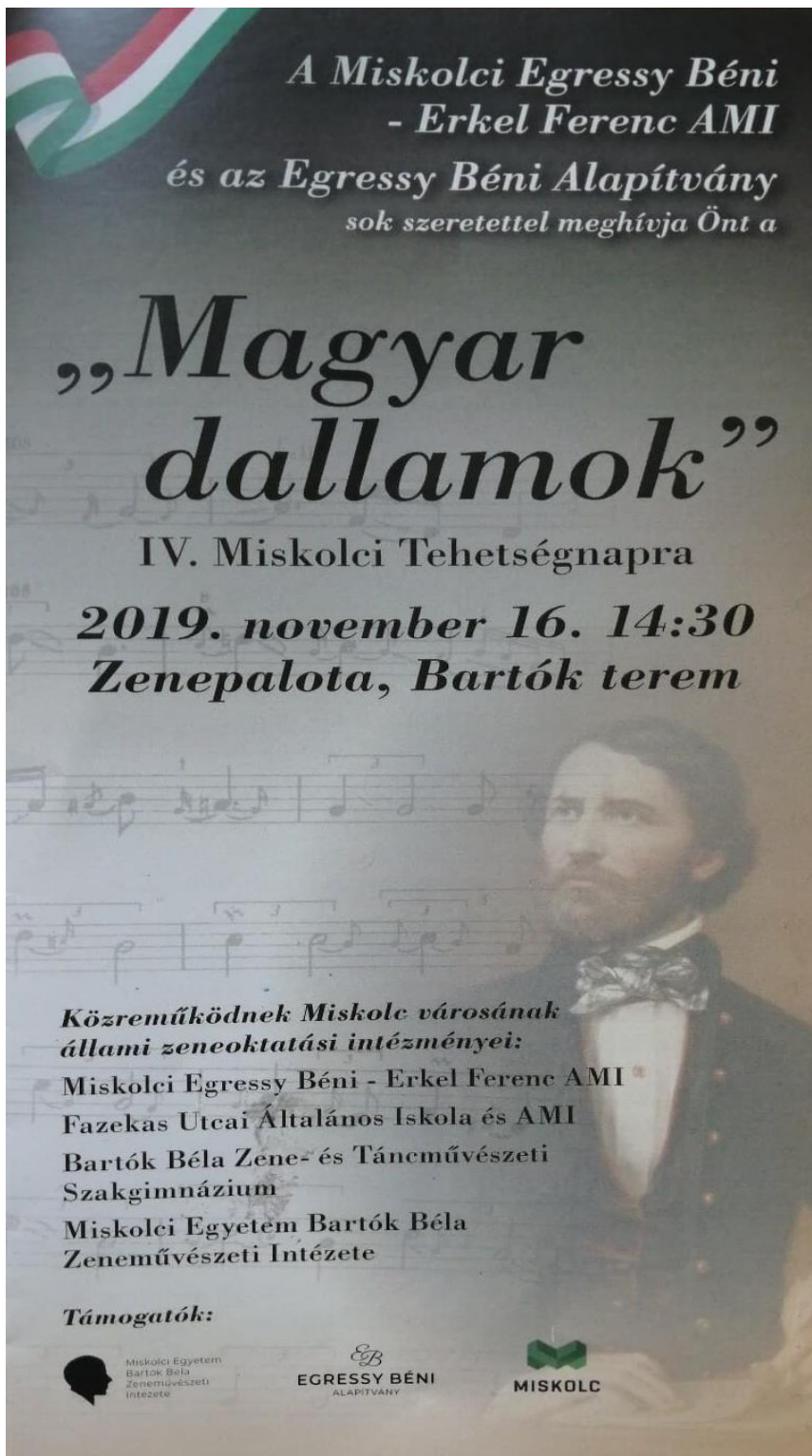
.....
 hallgató

9. melléklet – teljes interjú

1. Miért van jó hatással gyermekére a zene, az énektanulás?
 - a. Kiegyensúlyozottabb, vidámabb és kreatívabb lesz tőle.
 - b. Növeli a koncentrációs készségét és segíti a közösségbe való beilleszkedését.
2. Milyen pozitív dolgokat tapasztalt a zeneiskolában?
 - a. Szeretetteljes légkör, magas szintű oktatás.
 - b. A gyerekek jól érzik magukat.
3. Mit szeretsz a zene, énektanulásban?
 - a. Célt ad az életnek.
 - b. Sok szép dalt tanulok.
4. Miért szereted a tanáraidat?
 - a. Vannak olyan tanárok, akik nagyon pozitívan hatnak rám. Mert emberileg és szakmailag is tisztelni tudom őket. Erőt adnak és tudást.
 - b. Kedvesek és türelmesek.
5. Mit szeret a munkájában?
 - a. A változatosságot: hangszínekben, előadóművészekben, nemekben, műfajokban, stílusokban, nyelvben, zeneszerzőkben. Minden művet az előadás mikéntje egyedivé varázsol, és újjáteremt. Ilyen módon nincs két egyforma előadás, mindegyik egyedi és különleges, őrzi és tiszteletben tartja a zeneszerző elképzeléseit.

- b. Szeretek gyerekekkel foglalkozni. Látom a munkám gyümölcsét.
6. Milyen pozitív munkakörülményeket tapasztalt?
- a. Kiváló munkakörülmények között dolgozom. Kivéve a covid-időszakot.
- b. Segítőkések a kollégák, jól felszerelt az iskola.

10. melléklet – szakmai együttműködés

*A Miskolci Egressy Béni
- Erkel Ferenc AMI
és az Egressy Béni Alapítvány
sok szeretettel meghívja Önt a*

„Magyar dallamok”

IV. Miskolci Tehetségnapra
2019. november 16. 14:30
Zenepalota, Bartók terem

**Közreműködnek Miskolc városának
állami zeneoktatási intézményei:**

Miskolci Egressy Béni - Erkel Ferenc AMI
Fazekas Utcái Általános Iskola és AMI
Bartók Béla Zene- és Táncművészeti
Szakgimnázium
Miskolci Egyetem Bartók Béla
Zeneművészeti Intézete

Támogatók:

Miskolci Egyetem
Bartók Béla
Zeneművészeti
Intézete

EB
EGRESSY BÉNI
ALAPÍTVÁNY

MISKOLC

EREDETISÉGI NYILATKOZAT

Alulírott (név:BALOGH SARA.....);
Neptun-kód:.....C9777.....)

a Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézetének végzős hallgatója ezennel büntetőjogi és fegyelmi felelősségem tudatában nyilatkozom és aláírással igazolom, hogyPORTFÓLIÓ.....
.....
című szakdolgozatom/portfólióm saját, önálló munkám; az abban hivatkozott szakirodalom felhasználása a forráskezelés szabályai szerint történt.

Tudomásul veszem, hogy szakdolgozat esetén plágiumnak számít:

- szószerinti idézet közlése idézőjel és hivatkozás megjelölése nélkül;
- tartalmi idézet hivatkozás megjelölése nélkül;
- más publikált gondolatainak saját gondolatként való feltüntetése.

Alulírott kijelentem, hogy a plágium fogalmát megismertem, és tudomásul veszem, hogy plágium esetén szakdolgozatom visszautasításra kerül.

Kijelentem továbbá, hogy szakdolgozatom/portfólióm nyomtatott és MIDRA rendszerbe feltöltött példányai szövegükben, tartalmukban megegyeznek.

Miskolc, 2021. év04..... hó21..... nap

.....Balogh Sára.....
hallgató